

Vapaa Ajatteliija

2/2008

**Naiset,
Islam
ja
Sharia**

Vapaa-ajattelijain liitto ry.

Tyhjästä on nyhjäistävä

Käsi ylös ne, jotka ovat joskus kuulleet tavis-uskovaisen suusta lausahduksen ”eihän tämä kaikki ole voinut tyhjästäkään syntyä?” Kukapa ei olisi – ja ”ratkaisuna” tarjotaan, kuten niin moneen muuhunkin ongelmaan, jumalaa.

Olin hiljattain kristillisen TV7-kanavan ”ristitulta”-ohjelmassa väittelemässä teologi **Juha Ahvion** kanssa ja kysymys olevaisen synnystä nousi tavalliseen tapaan esille. Vaikka oppineen teologin verbaalinen kikkailu liitelee tavis-uskovaista lennokkaammalla tasolla, yhdistää heitä kuitenkin sama oletus: että jumala voidaan ylipäätään tarjota tyydyttävänä ja tyhjentävänä selityksenä – jopa välttämättömänä – maailman olemassaololle.

Kakkua ei kuitenkaan voi sekä syödä että pitää: on räikeän epäjohdonmukaista vaatia maailmalle selitystä ja olla vaatimatta sitä jumalalle. Samat uskovaiset eivät hyväksyisi tyydyttävänä ja tyhjentävänä selityksenä tuolin olemassaololle, sitä että sen tekivät työntekijät huonekalutehtaassa. ”Eihän tuo selitys ole lopullinen”, he sanoisivat, ”täytyyhän edelleen selittää mistä tulivat tehdas ja työntekijät!”

Jostain syystä kuitenkin samojen ihmisten aivot ovat kouliintuneita pysäyttämään järkeily kuin seinään kun sana ”jumala” lausutaan – vaikka jumalan rooli luomistarinassa ei poikkea mitenkään tehtaan roolista tuolitarinassa. Sana ”tehdas” vain ei satu lamauttamaan uskovon järkeä.

Yksinkertainen tosiasia on, että maailman on pohjimmiltaan oltava olemassa ilman mitään syytä – ja että tämä tosiasia on lapsellisen helpoa päätellä. Asioiden selitysten ketju, syyn ja seurausten periaate, joko jatkuu äärettömästi taaksepäin tai sillä on jokin ensimmäinen lenkki jota ei edellä kerrassaan mitään (muuten lenkki ei olisi ensimmäinen).

Ensimmäisessä tapauksessa mikään syy ei ole

”perimmäinen”, koska jokaista syytä edeltää aina äärettömästi edeltäviä syitä. Jälkimmäisessä vaihtoehdossa ensimmäinen lenkki – ja siten pohjimmiltaan koko kaikkeus – on syntynyt itsestään, ilman mitään syytä, tekijää tai lähdettä.

Se, onko mikään jumala tai muu yliluonnollinen kommervenkki ollut jossain vaiheessa osa tätä ketjua, on toisarvoista tämän lopputuloksen kannalta: pelkästä olemassaolosta itsessään seuraa johtopäätös että asioita täytyy voida tapahtua itsestään, sattumalta, ilman kerrassaan *mitään* syytä.

Tästä tuloksesta seuraa, että jumalaa ei tarvita luonnollisen maailman selitykseksi – on *luonnollista ja välttämätöntä* että maailma on syntynyt itsestään. Jumala-oletuksen arvo ei ole vain nolla vaan se painuu jopa reilusti pakkasen puolelle, koska se vain monimutkaistaa teoriaa ja tekee siitä siten huikeasti epätodennäköisemmän.

Tilanne on sama kuin jos pankkilaina hoidettaisiin ottamalla vielä paljon enemmän lainaa toisesta pankista ja huikeasti korkeammalla korolla – jouduttaisiin ojasta allikkoon.

Olen yrittänyt keksiä vuosien varrella yhä selkeämpiä tapoja ilmaista tämä pohjimmiltaan yksinkertainen totuus, johtopäätös, jonka ateismin filosofiaa käsittelevät kirjat tavalla tai toisella tuovat esiin ja jonka suuntaan kvanttimekaniikan ja kosmologian tulokset osoittavat.

Silti se tuntuu olevan useille ihmisille niin vastenmielinen, että he mieluummin jäädyttävät järkensä ”jumala”-sanan kohdalla kuin ottavat yhdenkin loogisen askeleen siitä eteenpäin. Ja vastenmielisyys on sitä paitsi aivan turhaa: On loppujen lopuksi ihan hauska ajatus, että tyhjästä voi kuin voikin nyhjäistä.

Robert Brotherus

Vapaa Ajattelija

2 - 2008

Miksi islamia ei saisi arvostella länsimaissa? s. 4

Vapaa-ajattelijain liitto järjesti 16. helmikuuta Helsingissä keskustelu- ja luentotilaisuuden, jossa pohdittiin poliittista islamia ja sen uhkakuvia lännessä.

Naisten alistaminen kirjattu Koraaniin s. 7

Naisten alistaminen muslimimaissa ei johdu pelkästään perinteistä, se on kirjattu Koraaniin, väittää politiikantutkija Iivi Masso.

Islamkritiikin ongelmat monikulttuurisessa yhteiskunnassa s. 10

Tietokirjailija Jussi K. Niemelä arvelee, että keskustelua islamin keskeisistä ongelmista käydään etupäässä samanmielisten kanssa, eikä se johda kovin rakentavaan vuoropuheluun.

Pääsihteeriltä s. 13

Teuvonneuvo s. 14

Harha jumalallisesta laista s. 16

Helsingin yliopistossa kansainvälisen oikeuden alaan kuuluvaa väitöskirjaa tekevä Diana van Vugt pohtii moraalikäsitteitä oikeudellisten näkemysten perusteina.

Tähtitiedettä kouluihin s. 19

Lappiin lisää uskonottomia juhlapuhujia s 20

Karkkila juhlii 60-vuotistaivaltaan s. 22

Kirje Jeesukselle s. 24

Näkökulma s. 27

Uutisia s. 29

Kannen kuva: Muslimiäiti ja lapsi Parwan provinssissa Afganistanissa. Kuvallähde: atheism.about.com

VAPAA AJATTELIJA 2/2008

Kuva: Marketta Ollikainen

Puheenjohtaja Robert Brotherus (oik.) johti puhetta Vapaa-ajattelijain liiton islamseminaarissa. Kuvassa hänen vierellään seminaarin alustajat: kanadalainen islamkriitikko Marvin Zayed, tietokirjailija Jussi K. Niemelä ja politiikantutkija Iivi Masso.

Kuvallähde: atheism.about.com

Musliminaisia Algeriassa

Kuva: Erkki Holentha

Karkkilan vapaa-ajattelijoiden 60-vuotisjuhlat käynnistyivät Karkkilan kirjastossa maaliskuussa avoimella näyttelyllä.

Miksi islamia ei saisi arvostella länsimaissa?

Miksi länsimaissa on niin vaikeaa esittää rationaalista islamkritiikkiä? Miksi akateeminen naisasialiike sulattaa musliminaisten sortamisen? Näihin ja muihin ajankohtaisiin kysymyksiin islamista etsittiin vastauksia Vapaa-ajattelijain liiton 16. helmikuuta järjestämässä islamseminaarissa.

Islamistien länsimaita vastaan suunnatut mellakat ryöpsähtivät taas alkuvuodesta, kun tanskalainen *Jylland Posten* julkaisi uudelleen pommipäisen Muhammed-pilakuvan sen jälkeen kun kuvan piirtäjä oli saanut tappouhkauksia.

Kanadalaisen islamkritiikon **Marvin Zayed**in mielestä muslimien hyssyttely, kuten paljolti viime aikoina länsimaissa on tapahtunut, ei juuri anna tilaa järkiperaisille keskusteluille poliittisen islamin ja länsimaisen humanismin yhteentörmäyksessä. Vapaa-ajattelijoiden seminaarissa 16. helmikuuta hän toki myönsi, että "elämme herkkiä aikoja sen suhteen, mitä islamista voi sanoa etenkin Euroopassa", mutta tämän ei pitäisi tarkoittaa sitä, että ei uskalleta lainkaan puhua.

– Näen poliittisen islamin yhdeksi nykypäivän vaarallisimmista ideologioista, hän varoitteli.

Zayed myös onnitteli suomalaisia vapaa-ajattelijoita, jotka rohkeasti olivat uskaltaneet järjestämään islamia käsittelevän kriittisen keskustelutilaisuuden. Vastaavanlaisia tilaisuuksia eivät vapaa-ajattelijaj- ja humanistijärjestöt olleet hänen tietojensa mukaan muualla juuri järjestäneet.

Seminaarin aihe poliittisen islamin uhka ja sen vaikutukset maailmanpolitiikassa tuntui myös kiinnostavan, sillä Tieteiden talon luentosali oli täpösen täynnä. Zayedin lisäksi keskustelujuha seminaarissa alustivat poliitikantutkija **Iivi Masso** ja tietokirjailija ja toimittaja **Jussi K. Niemelä**. Masso pohti naisten asemaa islamissa ja Niemelä islamkritiikin ongelmia monikulttuurisessa yhteiskunnassa.

Zayed, jonka piti alun perin osallistua jo Vapaa-ajattelijain liiton 70-vuotisjuhlaseminaariin 24. marraskuuta, mutta joka ei Kanadassa tuolloin raivonneen kovan lumimyräkän vuoksi päässyt lähtemään ajoissa Helsinkiin, selvitti omassa puheenvuorossaan islamilaisen ja länsimaisen ajattelutapojen yhteyksiä ja eroja.

Politiikka mukana alusta lähtien

Zayed arveli, että muslimifundamentalistit ovat pystyneet herättämään hämmennystä ja pelkoja länsimaissa osittain siksi, että täällä ei tunneta eikä ymmärretä kunnolla muslimien ajattelutapaa ja sen juuria. Hän muistutti, että alun alkaenkaan islam

Vapaa-ajattelijain liiton islamseminaari keräsi salin täyteen kuulijoita Tieteiden talossa Helsingissä 16. helmikuuta (kuva ed. sivulla).

Puheenjohtaja Robert Brotherus (vas.) ja seminaarin alustajat: kanadalainen islamkriitikko Marvin Zayed, tietokirjailija Jussi K. Niemelä ja politiikantutkija Iivi Masso (kuva yllä).

ei ole ollut pelkästään teologinen oppijärjestelmä, jonka tehtävänä on huolehtia lähinnä uskovaisten sielunelämästä.

– Kun profeetta Muhammed perusti islamin, hän ei nähnyt sitä ainoastaan uskontona, vaan pikemminkin kaiken kattavana ja voimakkaana autoritaarisena yhteiskuntajärjestelmänä. Jos esimerkiksi islamilaiseen perheeseen syntynyt haluaa hylätä uskonnon ja kääntyä ateistiksi, virallinen rangaus on kuolema, hän selvitti.

Zayed on tutkimuksissaan jakanut islamin kahden eri käsitepariin. Toisaalta on niin sanottu objektiivinen islam, jolla hän tarkoittaa islamilaista lakia ja oikeusjärjestelmää korostavaa islamia, ja joka nykyisin tunnetaan paremmin poliittisena islamina. Kaiken keskiössä on Koraani, jonka jumala itse oli sanellut Muhammedille. Molemmat islamin pääsuuntaukset – sunnilaisuus ja šiialaisuus – Zayed laskee mukaan objektiiviseen islamiin, vaikka niillä opillisia eroja onkin.

– Molemmista Koraania pidetään absoluuttisena totuutena, jota ei voi kyseenalaistaa missään olosuhteissa, ja molemmat korostavat sharialakia yhteiskunnan perustana, Zayed painotti seminaarissa.

Subjektiiivisella islamilla Zayed taas tarkoittaa lähinnä 700-luvulla Bashrassa nykyisen Irakin eteläosassa syntynyttä sufilaisuutta, jossa korostetaan suoraa henkilökohtaista jumalasuhdetta ja sen ta-

voittelemista jumalalliseen rakkauteen perustuvien harjoitusten kautta. Sufilaiset tulkitsevat melko vapaasti Koraania, mikä on johtanut heidät heti alusta lähtien törmäyskurssille Koraania absoluuttisena jumalallisena totuutena pitävien suuntausten kanssa.

– Objektiivinen islam perustuu autoritaariseen järjestelmään, jossa kaikki yhteiskunnan toiminnot yhdistyvät ikään kuin islamin alle. Valtiota ja kirkkoa ei voi erottaa toisistaan, vaan kaikki yhteiskunnan portaat yksilöt mukaan lukien ovat alisteisia uskonnolle. Tämä oli tietysti ristiriidassa subjektiivisen sufilaisen ajattelun kanssa, jossa korostetaan ihmisen omaa uskonnollista ajattelumaailmaa ja hylätään ulkoisiin auktoriteetteihin perustuva keskitetty järjestelmä, Zayed selvitti.

Toisinajattelua ei suvaita

Zayedin mukaan islamin perusongelma länsimaista katsoen on siinä, että se on valmiiksi lukkoonlyöty oppijärjestelmä: Jumalan sana – Koraani – on absoluuttinen totuus, eikä sitä voi missään olosuhteissa kyseenalaistaa, muuttaa tai muokata. Tästä on ollut seurauksena se, että monet islamia uudistamaan pyrkineet teoreetikot ovat kohdanneet historian aikana tylyn kohtelun.

Seminaarissa Zayed kertoi lukuisista tapauksista, joissa muslimioppineita on vainottu, erotettu viroistaan tai tapettu sen vuoksi, että he ovat tulkin-

Tohtori Marvin Zayed julkaisee kotimaassaan Kanadassa kriittistä Brawe Minds -lehteä.

neet Koraania toisin kuin valtaapitävät mullahit ja imaamit. Yksi heistä oli eräs Kairon moskeijayliopiston professori, joka 1920-luvulla halusi lieventää valtion ja moskeijalaitoksen tiukkaa yhteensulautumista. Hänen kohtalonaan oli menettää professorin virkansa ja elää loppuelämänsä köyhyydessä ja sosiaalisesti hylättynä.

– Häntä ei kuitenkaan tapettu toisin kuin eräs toinen Kairon yliopistossa työskennellyt sunniteologi, joka ei sinänsä kyseenalaistanut Koraania ja profeetta Muhammedia, mutta halusi osoittaa, että historia tuntee lukuisia aikakausia, jolloin myös islam on ollut muutosten kourissa. Hän kuoli luotiteeseen Kairon kaduilla 1992.

Zayed on saanut itsekin kokea lukuisia kertoja uransa aikana vastustusta ja vainoa arvostellessaan islamia. Toimiessaan vuosia sitten yliopistoprofessorina Libanonissa, hän sai potkut virastaan ja hänen henkeään suoranaisesti uhkailtiin sen jälkeen kun hän oli arvostellut liian kärkevästi islamia.

– Olen jopa joutunut kohtaamaan niinkin hassuja väitteitä, että koska äitini on sukujuuriltaan juutalainen, niin minua on väitetty kansainvälisen juutalaisen islaminvastaisen salaliiton henkilöitymäksi, hän kertoi.

Muutos on mahdollinen

Zayed myönsi, että islamista on vaikea keskustella kriittisesti, koska vasta-argumentit usein ovat ei-

6

rationaalisia. Hän ei kuitenkaan pitänyt mahdottomana ajatusta, etteikö myös islam voisi uudistua. Se edellyttää kuitenkin teologisia muutoksia islamin sisällä. – Tärkeä rooli islamin maailmanlaajuisessa liberalisoitumisessa niillä länsimaissa asuvilla muslimeilla, jotka nyt kamppailevat kahden kulttuurin välissä, hän totesi.

Zayed viittasi Kanadassa hiljattain sattuneeseen tapaukseen, jossa muslimi-isä oli surmannut tyttärensä sen vuoksi, että tämä oli hänen mielestään liikaa sulautunut länsimaiseen yhteiskuntaan. Nuori musliminainen oli kotona elänyt perinteiden mukaan, mutta kodin ulkopuolella käyttäytynyt kuten kuka tahansa ikäisensä nuori.

– Islamin liberalisoitumisen symboleiksi on varsinkin viime aikoina noussut lukuisia nuoria naisia, jotka ovat uskaltaneet puhua näkemyksiään islamilaisesta kulttuurista ja naisen asemasta siinä, Zayed totesi.

(Lisää seminaarin keskusteluista kahdessa seuraavassa jutussa)

Marketta Ollikainen

Tohtori Marvin Zayed toi omasta ja lehdestä Vapaa-ajattelijain liitolle 70-vuotislahjaksi pöydällä pidettävän kristalliesineen.

VAPAA AJATTELIJA 2/2008

Naisten alistaminen kirjattu Koraaniin

Toisin kuin länsimaissa monet mieluusti ajattelevat, naisten alisteinen asema muslimimaissa ei johdu pelkästään perinteistä, se on kirjattu Koraaniin, väittää politiikantutkija Iivi Masso.

Yleisesti tiedetään, että naisen asema islamilaisessa yhteisössä ei ole tasavertainen miehen kanssa, ainakaan jos verrataan sitä tasa-arvokäsityksiin länsimaissa. Harva kuitenkaan näinä aikoina uskaltaa sanoa ääneen, että islam sortaa naisia.

– Nekin, jotka myöntävät naisten olevan miehiä heikommissa asemassa lain edessä, väittävät, että epätasa-arvo ei johdu Koraanista vaan kulttuurista ikään kuin islamilaista kulttuuria voisi jotenkin olennaisesti erottaa islamista, totesi politiikantutkija **Iivi Masso** Vapaa-ajattelijain liiton islamseminaarissa 16. helmikuuta.

Masso on ihmisoikeus- ja tasa-arvokysymyksiin perehtyneenä politiikantutkijana selvittänyt islamilaisen lain, sharian, perheoikeutta ja tasa-arvokysymyksiä koskevia käytäntöjä eri maissa ja verrannut niitä vastaaviin asiasta kertoviin säkeisiin Koraanissa. Hän on havainnut, että vaikka islamilaisen lain tulkinnasta löytyykin useita koulukuntia, keskeiset ongelmakohdat, joissa laki asettaa naiset ja miehet eriarvoiseen asemaan, ovat osa lainkäyttöä useimmissa maissa ja niiden perusteet löytyvät myös Koraanista.

– Ensinnäkin naiset eivät saa päättää omasta elämästään. He eivät saa päättää esimerkiksi siitä, kenen kanssa he menevät naimisiin, voivatko he mennä työhön kodin ulkopuolelle ja niin edelleen, hän sanoi.

Kun YK:n ihmisoikeusjulistusta sorvattiin 1940-luvulla, monet arabimaat, Saudi Arabia eturintamassa, vastustivat sitä vedoten sharialakiin. Julistuksen 16. kohdan mukaan kaikilla on sukupuoleen katsomatta oikeus tasavertaiseen perhe-elämään ja tätä monet islamilaiset maat eivät halunneet hyväksyä.

Lakipykälät Koraanista

Seminaarissa Masso esitteli lukuisia naisia alistavia esimerkkejä, joita koskevat määräykset löytyvät myös Koraanista. Monissa muslimimaissa käytössä olevan lain mukaan naisten sana todistajana oikeudessa painaa vain puolet siitä mitä miehen, eli tarvitaan kaksi naista todistamaan siinä, kun miehiä riittää vain yksi. Naiset myöskin perivät puolet vähemmän kuin miehet.

Politiikantutkija Iivi Masso

Miehillä on oikeus neljään vaimoon, mutta nainen saa tyytyä yhteen aviomieheen. Mies voi erota vaimostaan sanomalla kolme kertaa, että "eroan sinusta". Nainen tarvitsee avioeroon miehensä suostumuksen, tai joutuu todistamaan, että aviomies on kohtuuttoman väkivaltainen. Pelkkä piekseminen ei riitä todisteeksi, sillä lain mukaan miehellä on oikeus kurittaa vaimoaan.

Lasten huoltajuus eron jälkeen kuuluu automaattisesti miehelle. Aivan pienet lapset jäävät äideille, mutta kun he saavuttavat tietyn iän – maista riippuen kahdesta yhdeksään vuoteen – huoltajuus siirtyy isälle.

– Avioliitto ei-muslimin kanssa on kielletty tai sitä on rajoitettu ja kuten tiedämme, seksuaalirikoksista seuraa ankara rangaistus; raipaniskut tai kuolemantuomio kivittämällä, Masso totesi.

Masso osoitti seminaarissa havainnollisesti Koraa-
nista poimimillaan sitaateilla, miten kyseiset sharia-
lain kohdat löytyvät myös sieltä. Esimerkiksi Koraa-
nin säkeessä 4.3. todetaan selvästi, että miehellä on
oikeus ottaa kaksi, kolme tai neljä vaimoa, mutta
naisen oikeuksista useampaan aviomieheen ei pu-
huta mitään. Säkeessä 4.11. puolestaan sanotaan,
että miehelle pitää antaa perintöä yhtä paljon kuin
kahdelle tyttärelle. Säkeessä 2.282 taas todetaan,
että todistajiksi tarvitaan kaksi miestä, mutta jos kahta
ei löydetä, toinen miestodistaja voidaan korvata kah-
della naisella.

– Monet näistä lainkohdista ovat voimassa useim-
missa arabimaissa ja muissa muslimimaissa. Kuiten-
kin kuuluu yhä väitettävän, että ne eivät perustu Ko-
raaniin, vaan jotenkin mystisesti kulttuuriin tai joihin-
kin virheellisiin patriarkaalisiin tulkintoihin, Masso
sanoi.

Sharialakia länsimaihin

Politiikantutkijana ja ihmisoikeusaktivistina Masso
sanoi olevansa erityisen huolissaan siitä, että hyväk-
syntää sharialaille ja sen tulkinnoille ollaan vahvasti
hakemassa myös länsimaissa. Jopa länsimaisissa
oikeusistuimissa on oma-aloitteisesti ryhdytty tulkit-
semaan sen mukaan naisten oikeuksia, kun on kat-
sottu naisten epätasa-arvon kuuluvan islamilaiseen
kulttuuriin.

Masso kertoi esimerkin saksalaisesta tuomioistui-
mesta, jossa tuomari (naispuolinen) ei ollut myöntä-
nyt marokkolaiselle naiselle nopeutettua avioeroa
aviomiehen väkivaltaisuuden vuoksi, koska katsoi,
että perheväkivalta oli osa islamilaista kulttuuria. Sak-
salaissyntyisessä perheessä väkivalta olisi automaati-
sesti ollut perusta nopeutetulle avioerolle.

– Perusteluissaan naistuomari oli viitannut Koraa-
nin säkeeseen 4.34. jossa todetaan muun muassa
että miehellä on oikeus kurittaa vaimoaan, jos tämä
on ollut tottelematon.

Kyseinen oikeuden tulkinta herätti Saksassa laa-
jaa huomiota ja muun muassa *Der Spiegel*-lehti kir-
joitti asiasta kriittisesti. Lehdissä tuomaria vaadit-

tiin eroamaan, koska hän oli asettanut sharialain
Saksan perustuslain yläpuolelle ja kohdellut ma-
rokkolaissyntyistä naista eriarvoisesti hänen et-
nisen taustansa vuoksi. Naistuomaria ei kuiten-
kaan erotettu.

Koraania on Masson mukaan käytetty vaati-
muksena sharialain soveltamiseksi muuallakin
länsimaissa. Esimerkiksi Ruotsissa pari vuotta
sitten islamilaiset järjestöt lähettivät kaikille po-
liittisille puolueille kirjelmän, jossa ne vaativat
sharialain käyttöön ottoa Ruotsissa. Suomessa-
kin hiljattain perustettu islamistinen puolue on
puhunut vahvasti sharialain puolesta.

– Britanniassa konservatiiviset imaamit hiljat-
tain väittivät, että naiset ovat heikkoälyisempiä
kuin miehet, koska jumalakin sanoo, että todista-
maan tarvitaan kaksi naista siinä, kun miehiä riit-
tää yksi, Masso kertoi.

Australiassa puolestaan maan johtava islam-
vaikuttaja sheikki **Taj Din al Hilali** on ollut äkei-
sään siitä, että pari vuotta sitten maan oikeuslai-
tos jakoi kovat tuomiot libanonilaisille, jotka oli-
vat syyllistyneet joukkoraiskaukseen. Hän oli sitä
mieltä, että jos naiset olisivat pysyneet kotonaan
omassa huoneessaan hunnun takana, niin mi-
tään raiskausta ei olisi edes päässyt tapahtu-
maan. ”Jos liha heitetään ilman käärettä kadulle
ja kissa syö sen, niin onko syyllinen kissa vaiko
liha, joka on jätetty peittämättä”, hänen kerrotaan
sanoneen paljon julkisuuttakin saaneessa pu-
heessaan.

Sharia paljastaa naisten epätasa- arvon

Masson mielestä sen jälkeen kun on tutustunut
sharialakiin ja sen käytännön sovelluksiin on enää
turha väittää, että islam ei sorra naisia, tai että
Koraania olisi jotenkin siteerattu väärin irrallaan
asiayhteyksistä. Hän totesi, ettei tarvitse olla edes
arabiankielentaitoinen löytääkseen tästä kosolti
esimerkkejä.

(Naisten suurasta)

4.11. Jumala määrää lastenne suhteen: Miehinen perillinen saakoon yhtä paljon kuin kaksi naispuolista yhteensä, mutta jos näitä tyttölapsia on enemmän kuin kaksi, niin saakoot he kaksi kolmatta osaa siitä, mitä vainaja on jälkeensä jättänyt, ja jos on yksi ainoa, saakoon hän puolet. Vainajan vanhemmat saakoot kumpikin kuudennen osan hänen jäämistöstään, jos häneltä jäi lapsia; mutta jos häneltä ei jäänyt lapsia, vaan vanhemmat yksin perivät hänet, niin saakoon äiti kolmannen osan, ja jos hänellä (vainajalla) on veljiä, niin saakoon äiti kuudennen osan, kaikki tämä kuitenkin vasta sen jälkeen, kuin testamentin määräämät erät tai velka on vähennetty. Mitä tulee teidän vanhempiinne ja lapsiinne, niin ette voi tietää, kummat saattavat olla teille hyödyllisemmät. Kaikki tämä on Jumalan määräys; Jumala on totisesti tietävä, viisas.

Lähde: www.islamopas.com

Bangladeshilainen kirjailija Taslima Nasrin on yksi harvoista musliminaisista, joka on rohkeasti lähtenyt taistelemaan naisten oikeuksien puolesta islamilaisessa maailmassa.

Iranissa on muun muassa voimassa aviorikoksia ja homoseksuaalisuutta koskeva laki, jossa maksimirangaistukset ovat hirttäminen tai kuoliaak-sikivittäminen. Rangaistuksen täytäntöönpanon ehtona on, että rikoksentekijä on aikuinen. Miehillä tuo ikä on 16 vuotta, mutta naisilla yhdeksän vuotta.

YK:n kehitysohjelman UNDP:n keräämien tietojen mukaan tiukka shariaan perustuva perhelaki on voimassa muun muassa Saudiarabiassa, Kuwaitissa, Jordaniassa, Algeriassa, Bahrainissa ja Omanissa.

– Algeriassa lakia on hieman lievennetty, mutta edelleenkin naisilla on esimerkiksi miespuolinen huoltaja ja moniavioisuus on sallittu vain miehille. Omanissa naiset saavat perintöä miehiä vähemmän ja matkustamiseen vaaditaan miespuolisen lupa. Myös Palestiinassa on voimassa sharialaki, jota nyt Hamasin tultua valtaan on alettu noudattaa entistä tiukemmin, Masso kertoi.

Syyriassa nainen tarvitsee naimisiinmenoonsa miespuolisen huoltajan luvan, naisella ei ole oikeutta omistaa omaisuutta eikä hän voi työskennellä kodin ulkopuolella ilman aviomiehen lupaa.

Masson mukaan Tunisia on ainoa arabimaa, jossa naiset ovat periaatteessa tasa-arvoisia miesten kanssa ja jossa noudatetaan niin sanottua maallista lakia. Libanonissa taas naisen asema riippuu siitä, mihin uskontokuntaan hän kuuluu. Libanonissa on kaikkiaan 19 erilaista uskontoa tunnustavaa ryhmää, joita koskee oma erillinen laki, niistä toiset ovat tasa-arvoisempia kuin toiset.

– Kun katsotaan, missä asioissa arabimaat asettavat naiset eriarvoiseen asemaan, ne ovat juuri niitä, jotka on kirjattu sharialakiin ja jotka löytyvät myös näistä Koraanin säkeistä, Masso muistutti.

Akateemisia naistutkijoita ei kiinnosta

Vapaa-ajattelijain liiton seminaarissa Masso ihmetteli sitä, miten vähän naisten asema islamilaisessa maailmassa tosiasiallisesti kiinnostaa länsimaisia naistutkijoita.

– Voisi kuvitella, että feministit suhtautuisivat kriittisesti sharialakiin ja poliittiseen islamiin ja niiden maahantuontiin tänne länteen. Näin ei kuitenkaan näytä olevan. Luultavasti jonkinlainen kapitalismin

ja länsimaalaisuuden vastaisuus on johtanut siihen, että länsimaista katsoen nämä asiat jäävät ikään kuin kritiikin yläpuolelle, Masso arveli.

Hän otti esimerkin feministifilosofi **Judith Butlerista**, joka on hyvin tunnettu ja luettu myös suomalaisissa naistutkimuspiireissä. Butler on muun muassa puolustanut palestiinalaisten Hamas-järjestöä toteamalla, että Hamas ja Hizbollah ovat edistyksellisiä sosiaalisia liikkeitä ja siksi äärimmäisen tärkeitä globaalille vasemmistolikkeelle (www.btiaw.org).

– Tietävästi molemmat liikkeet ovat hyvin jyrkkiä feministitutkijoiden kritisoimassa sosiaalisessa konstruktiossa, mutta se ei tunnu Butleria pahemmin häiritsevän, Masso ihmetteli.

Butler on myös puolustanut musliminaisten burkan käyttöä saksalaisen yliopiston internetsivuilla (iabilis.de)

Ilahduttavana Masso piti kuitenkin sitä, että monet islamilaisessa kulttuurissa kasvaneet naiset ovat itse lähteneet rohkeasti vaatimaan oikeuksiaan. Hän mainitsi muun muassa bangladeshilaisen **Taslima Nasrinin**, joka esseekokoelmassaan *Burning the Burqa* kannustaa musliminaisia polttamaan huntunsa samalla tavoin kuin feministit länessä aikoinaan polttivat rintikoitaan. Nasreen mukaan burkan käyttöä ei pitäisi hyväksyä, koska se eristää naiset henkisesti ja fyysisesti muusta yhteiskunnasta.

Marketta Ollikainen

Islamkritiikin ongelmat monikulttuurisessa yhteiskunnassa

Keskustelua islamin ongelmista käydään etupäässä samanmielisten keskuudessa, eikä se siksi johda mihinkään. Keskustelu ei ole rakentavaa vuoropuhelua. Avoin keskustelukenttä on tyhjä lukuun ottamatta erästä tiettyä akateemisista piireistä levinnyttä muotivirtausta. Mikä on postmodernin ”punavihreän” kulttuuri- ja moraalirelativismien asema keskustelussa, kysyy tietokirjailija Jussi K. Niemelä oheisessa artikkelissaan, joka perustuu hänen Vapaa-ajattelijain liiton islamseminaarissa 16. helmikuuta pitämään esitelmään islamkritiikin ongelmista monikulttuurisessa yhteiskunnassa.

Dhimmiys, islamille alistuminen, on poliittista korrektiutta, joka itse asiassa pyrkii tukahduttamaan asiallisenkin islamkritiikin. Pahimmillaan tämä ilmeni Muhammad-pilakuvajupakan aikaan, kun *Kaltio*-lehdestä sensuroitiin Ville Rannan sarjakuva ja päätoimittaja Jussi Vilkuna erotettiin.

Tämä ”eksootisen toiseuden suvaitseminen” on peräisin punavihreästä, akateemiassa alkaneesta muotivillityksestä, jossa kaikki paha saa alkunsa länsimaista ja kapitalismista. Valistuksen keskeisistä arvoista ollaan valmiit ”suvaitsevaisuuden” nimissä luopumaan. Tämä on **Orwellin** terminologian mukaan niin sanottua siirrettyä nationalismia, jossa ulkoryhmä nähdään valossa, ja joka omaan sisäryhmään kohdistettuna tuomitaisiin jyrkäksi kansalliskiihkoksi.

Avoin keskustelukenttä ei siis kestä kriittistä tarkastelua, joten sille pitää tehdä jotakin. Punavih-

reä suvaitsevaisuusrelativismi kumoaa itsensä ja johtaa väistämättä totalitarismiin. Eli mikäli se on validi kanta, se ei enää ole relativistinen. Tämä pätee sekä kulttuuri- että moraalirelativismiin.

Kulttuureja voidaan toki vertailla ja niitä pitää vertailla. Ihmisoikeusnäkökulma on silti tärkein, mutta

toisaalta harmittomat tavat lisäävät kulttuuridiversiteettiä. Samat asiat tuntuvat kuitenkin pahalta kaikissa kulttuureissa, esimerkiksi poliittinen vankeus, kidutus, sukupuolielinten silpominen sekä muukin ruumiillinen ja henkinen väkivalta, rasismi, syrjintä, epäoikeudenmukaisuus. Täytyy olla melkoinen saivartelijarelativisti, jos aikoo saada nämä vitsaukset

näyttämään oikeutetuilta ihmisoikeusnäkökulmasta.

Filosofi **Iikka Niiniluoto** onkin sattuvasti todennut, että käytännössä relativismista tulee aina absolutismia. Varsin usein relativismi on silkkää moraalittomuutta.

Suvaitsevaisuus sukua pelolle

Vääränlainen "suvaitsevaisuus" on itse asiassa pelkoa – **Marvin F. Zayedin** kuvaaman pelon kulttuurin ilmentymä. Vihreiden periaateohjelmassa on erinomainen linjaus oikean- ja vääränlaisesta suvaitsevaisuudesta, mutta rohkeutta soveltaa oikeanlaista suvaitsevaisuutta käytännössä näyttäisi puolueen aktiiveilta pitkälti puuttuvan.

– Hyvässä yhteiskunnassa jokainen voi valita vapaasti maailmankatsomuksensa. Yksilönvapaudet ja yhdenvertaisuus toteutuvat parhaiten toimivassa monikulttuurisessa ja suvaitsevassa yhteisössä. Erilaisuuden kohtaaminen ja hyväksyminen vapauttaa koko yhteiskunnan. Niin julkisten instituutioiden kuin työelämänkin on oltava tasavertaisesti avoinna erilaisille kulttuureille, uskonnoille ja uskonnottomille. Suomeen muualta muuttaneiden ja kotimaisten vähemmistöjen kulttuurit ja uskontojen moninaisuus rikastuttavat paikallisia perinteitä ja tulevat osaksi suomalaista kulttuuria. Ihmisten pyrkimyksiä toteuttaa itseään osana laajempaa yhteisöä on tuettava. Maailmankatsomuksen ja uskonnon vapautta on puolustettava, monikulttuurisessa yhteiskunnassa valtion tulee kohdella kaikkia uskonnollisia yhteisöjä tasaveroisesti ja valtion erityissuhde kahteen uskonnolliseen yhdyskuntaan on lopetettava. Kuitenkaan väärän suvaitsevaisuuden nimissä ei tule hyväksyä ihmisoikeuksien loukkaamista, ja kaikilta tulee vaatia yhtäläistä muiden arvostamista, periaateohjelmassa sanotaan.

Globaalin etiikan kannattajien on vaikeaa tai mahdoton hyväksyä moraalittomuutta, kiihkonationalismia ja uskonnollista fundamentalismia. Nationalismi voi olla kulttuurirelativistista kuten akateeminen, punavihreä postmodernismi tai avoimesti valkoisen rodun asialla. Myös islamilainen fundamentalismi voi hyväksyä kulttuurirelativismin strategisena lähtötilanteena, mutta tavoitteena on länsimaalaisten "intellektuellien" siedätyshoito tribalististen käytäntöjen suvaitsemiseen, kuten **livi Masso** omassa puheenvuorossaan esitti.

Yleisesti voidaan todeta, että kiihkopunavihreys, -nationalismi ja islamismi muistuttavat toisiaan hyvin paljon.

Islamilainen fundamentalismi muistuttaa oman ryhmän ylivaltaa avoimesti ajavaa nationalismin muotoa, molemmat ovat laajennettua tribalismia, joka on Homo sapiens -lajille evolutiivisesti kehittyneen sisä-ulkoryhmäjoen ilmentymä. Se on kuitenkin hyvin joustava; muslimiksi kääntyvästä tulee heti osa sisäryhmää, "meitä".

Samoin nationalistiksi voi "kääntyä", paitsi "ro-

Jussi K. Niemelä

tutietoiseen" nationalismiin, jos ei kyseiseen rotuun kuulu. Rotuaan ei voi vaihtaa, paitsi **Michael Jackson**. Punavihreä "suvaitsevaisuus" on usein käänteistä rasismia tai piilorasismia. Siihen voidaan kääntyä ja siitä voidaan kääntyä muun muassa kiihkonationalistiksi. Ääripäästä toiseen – ympäri käydään, yhteen tullaan.

Miten rakentaa dialogia?

Miten avointa keskustelukenttää saisi paremmin hyödynnettyä? Pitäisi päästä eroon helpoista leimakerkeistä ja relativismista. Islamkritiikkiä voi esittää monesta näkökulmasta, mutta vallitsevassa ilmapiirissä kaikki kritiikki herkästi leimataan suvaitsemattomuudeksi, ksenofobiaksi tai jopa rasismiksi.

Muslimifundamentalismi ei edes pyri rakentamaan dialogiin, se on selkeästi yhtä epädemokraattista ja suvaitsematonta kuin kiihkonationalismi tai punavihreys. Mutta mikäli nationalistit esittävät asiansa hyvin perustelluin argumentein, on tietenkin epäoikeudenmukaista sulkea heidät ulos keskustelusta.

"Suvaitsevaisten" pitäisi oppia kuuntelemaan myös maltillisia nationalisteja, koska muuten on vaarana, että kiihkonationalismi kasvattaa suosioitaan. Punavihreys on usein yhtä suvaitsematonta kuin muslimifundamentalismi ja kiihkonationalismi.

Onko liberaali rationaalisuus vahvempaa kuin lajityypillinen tribalismi, jota sekä punavihreä elitismi ("asfalttiviidakon intiaanit", jotka tyhjentävät citymaastureiden renkaita ja "kulttuurittomasta kulttuurista" kirjoittavat dhimmirelativistit – "intellektuellit" kuten **Jukka Relander**), kiihkonationalismi että

muslimifundamentalismi hyödyntävät? Miten liberaali demokratia voi puolustautua niiltä, jotka pyrkivät käyttämään sen heikkouksia hyväkseen? Onko globaalin etiikan tavoittelu utopismia? Entä onko ääripessimistinen maahanmuuton vastustaminen utopismia?

Keskeisiä aiheita islamkeskustelussa ovat muun muassa uskonnonvapaus, suvaitsevaisuus ja "toiseuden" kunnioittaminen. Toisaalta islamkriitikoille lätkäistäään varsin herkästi rasismi- ja islamofobieleima. Muhammad-pilakuvat osoittivat, että islamkriitikki aiheuttaa täysin kohtuuttomia reaktioita muslimimaailmassa. Tästä ovat todisteena piirtäjien saamat tappouhkaukset.

Oikeistopopulismi ja poliittinen islam

Poliittisen islamin vastavoimaksi on Euroopassa noussut "oikeistopopulismi": **Pim Fortuyn** (k. 2002, eläinoikeusaktivisti **Volkert van der Graafin** murhaamana), **Geert Wilders**, **Ayaan Hirsi Ali**, **Theo van Gogh** (k. 2004).

Äärioikeistolaisiako? Oikeistopopulistejako? Pim Fortuyn kieltäytyi omaksumasta "äärioikeistolais"-leimaa. Hyvä vertailukohde näille valistuksen arvojen puolustajille on Muhammad-pilakuvat ja Suomen poliittisen johdon nöyryyttävä islamin kumartaminen, jota silloin ulkoministerinä toiminut **Erkki Tuomioja** Skepsiksen 20-vuotisjuhlapuheessaan kertoi häpeäväänsä (ks. *Vapaa Ajattelija* 1/2008). Samaa itsesensuuria harrasti ja harrastaa edelleen punavihreä "suvaitsevaisto".

Ayaan Hirsi Ali kieltäytyy asettumasta valmiiksi miellettyyn "toiseuden" asemaan eli luopuu "suvaitsemista" edellyttävästä mielikuvasta. Ja kuinka olakaan, Hirsi Ali joutuu punavihreiden sylkykupiksi ja itse asiassa rasistisen solvauksen uhriksi (ei osaa ajatella omilla aivoillaan jne.). Onko Hirsi Ali "äärioikeistolainen"? Jos on, miksi?

Vallitseeko länsimaissa todellinen uskontokriitikin vapaus? Kun otetaan tarkasteluun Hirsi Ali ateistina (islamista vapaa-ajattelijaksi kääntynyt), niin voidaan perustellusti kysyä, miksi "suvaitsevaisto" ei halua kuunnella ihmisoikeusaktivistia, joka puolustaa naisten ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksia islamissa.

Irshad Manji: muslimi, liberaali, homoseksuaali. Onko Manji "suvaitsevaiston" unelma vai painajainen? Manji ei mitenkään asetu "suvaitsemista" edellyttävään mielikuvaan. Voiko Manji muslimina kritisoida islamia syyllistymättä islamin häpäisemiseen/halventamiseen? Onko Manji siis "äärioikeistolainen"? Jos on, miksi?

Faith Without Fear on dokumenttielokuva, jossa Manjin tarkoituksena on osoittaa radikaalin islamreformin välttämättömyys. Mutta miksei Suomen

"suvaitsevaisto" halua lähteä Manjin mukaan?

Monet arvovaltaiset tiedotusvälineet *Helsingin Sanomat* ja Britannian yleisradioyhtiö *BBC* mukaan lukien ovat leimanneet hollantilaisen, ex-liberaalin Geert Wildersin äärioikeistolaiseksi, mutta mitkä ovat oikeastaan argumentit Wildersin äärioikeistolaisuuden puolesta? Onko niitä? Mitä sitten, jos ja kun Euroopassa nousee aito fasistinen liike? Miksi sitä pitäisi kutsua? Ääri-äärioikeistolaisuudeksi?

Oikeastaan perinteinen oikeisto-vasemmisto-jako on menettänyt merkityksensä ja voidaan jopa kärjistäen sanoa, että vasemmisto tukee nykyään konservatiivisia elementtejä kuten muslimifundamentalismia ja oikeisto, valtion ennakkosensuuria kannattavaa **Jari Vilén**iä (Kok.) lukuun ottamatta, on edistyksellistä perinteisen vasemmistolaisuuden merkityksessä.

Monikulttuurisuus ei totalitarismia

Orwellilaisuuteen tai suomalaisittain viléniläisyyteen me emme voi alistua. Monikulttuurisuus ei voi olla totalitarismia. Toimiva monikulttuurisuus edellyttää onnistunutta kotouttamista. Hirsi Ali ja Manji ovat loistavia esimerkkejä toimivasta monikulttuurisuudesta.

Kaikkia osapuolia on kuunneltava ja keskustelulentää hyödynnettävä maksimaalisesti. Keskustelu pitää käydä toista osapuolta kunnioittaen, mutta liiallinen vieraskoreus johtaa käänteiseen rasismiin ja moraalirelativismiin.

Tärkeintä islamin vaarallisten muotojen hillitsemisessä on islamitietouden levittäminen, kotouttaminen ja kasvatus. Erittäin keskeinen on kodin ja koulun suhde. Vaikea kysymys on, kuinka radikaalisti uskonnolliseen indoktrinaatioon pitäisi/voidaan puuttua.

Radikaalin islamin uhasta on hiljattain kirjoittanut **Lee Harris** erittäin mielenkiintoisessa teoksessaan *The Suicide of Reason – Radical Islam's Threat to the West*. Kirjoittaja syyllistyy ehkä liialliseen yksinkertaistamiseen, mutta hänen perusteesinsä on melko vakuuttava.

Tiivistettynä Harrisin sanoma on se, että muslimikulttuurissa pitkälti ihannoidaan fanaattisuutta, kun taas länsimaisessa kulttuurissa sitä paheksutaan. Tämä aiheuttaa sen, että fanaattisempi osapuoli pääsee väistämättä voitolle. Mutta jos ja kun länsimaissa tiedostamme tämän seikan, voimme estää "järjen itsemurhan" ja pelastaa liberaalin demokratian.

Jussi K. Niemelä

Mahdollisuuksia auki

Olen luonnostellut kesän liittokokoukseen tavanomaista toimintakertomusta edelliseltä vuodelta, ja hyvältä se näyttää. Mielenkiintoisempi paperi on uusien sääntöjen mukainen kolmivuotiskertomus ja suunnitelma tulevalle kolmivuotiskaudelle.

Toistuva kuvio liittokokouskauden 2005 – 2008 toiminnoissa on mahdollisuuksien avautuminen. Olemme tehneet paljon, ja olemme saavuttaneetkin jotain. Tavoitteemme eivät kuitenkaan ole edenneet paljoa, vaan enemmän on laskettu pohjaa tulevalle.

Tyypiesimerkki tästä on liiton talous. Se on nyt tasapainossa, ja aiempien vuosien tappioita on kuitattu pois. Raha sinänsä ei edistä tavoitteitamme yhtään, se on vain pohja toiminnan jatkamiselle ja laajentamiselle.

Kirkosta eronneiden määrä on hurja, eroakirkosta.fi:n kautta on tehty noin sata tuhatta eroa liittokousten välissä. Arvioni mukaan noin puolet tästä määrästä on eronnut nimenomaan meidän ansiostamme.

Kirkko ei silti ole akuutissa kriisissä. Edelleen yli 80 prosenttia suomalaisista on kirkon jäseniä, ja talouskasvu on lisännyt verotuloja enemmän kuin eroaminen on vienyt. Kirkon kriisi on tulossa, koska mikään ei pysäytä erovirtaa, ja koska nyt eronneet 18 – 20 -vuotiaat ovat siirtymässä työelämään ja veronmaksajiksi.

Valtionkirkon etuoikeudet eivät kertomuskaudella vähentyneet, poikkeuksena pieni muutos siviilipalveluslaissa. Julkinen keskustelu valtionkirkoista on pientä mutta jatkuvaa, ja hieman lisääntynekin kolmen vuoden aikana.

Kävin Eduskunnassa kertomassa liiton kannan asevelvollisuuslakiin. Välitön tulos oli nolla: uskonnollinen vala säilyi. Vihkimisoikeuksiakaan meille ei tällä hetkellä oltaisi antamassa, joskin toivon va-

liokuntakierroksen auttavan asiaa. Siviilipalveluslaki lähensi valtionkirkoja hiukan muihin uskon- tokuntiin, mutta tämä ei ollut ainakaan suoranaisesti meidän ansiotamme.

Merkittävää on, että liitolta on pyydetty osallistumista seminaariin, valiokuntakäyntiä ja kahta lausuntoa lakiesityksestä.

Ensimmäinen vaalikone oli presidentinvaaleissa 2006. Se jäi harjoituskappaleeksi: kolme ehdokasta vastasi, 3000 äänestäjää käytti konetta. Eduskuntavaalien 2007 koneessa jo kolmannes ehdokkaista vastasi ja koneen käyttökertojakin tuli 19 000. Määrä oli jo kohtuullisen merkittävä.

Jäsenmäärä tosiasiallisesti kasvoi hieman, joskin vertailu ei ole suoraviivaista sääntömuutoksen vuoksi. Kasvu ei kuitenkaan ole ollut kovin suurta.

* * *

Tästä on hyvä jatkaa. Talous on kunnossa ja monenlainen toiminta on lähtenyt käyntiin.

Jäsenmäärän voi odottaa kasvavan edelleen. Tulevalla kaudella tehdään kaksi vaalikonetta, ja niistä tulee entistä suosituimpia. Lainsäädäntökoneisto ottaa meihin yhteyttä, ja entiseen tapaan annamme lausuntoja myös pyytämättä. Julkisudessa näymme jo nyt varsin usein, ja tämä näkyvyys saadaan säilymään jatkossakin.

Kirkon asema tulee heikkenemään edelleen, ja kirkkoon kuuluvien osuus alittaa 80 prosenttia vuoden 2009 lopulla tai 2010 alussa. Tämä luo painetta purkaa kirkon ja valtion suhteita.

Edessä on entistä paremmat kolme vuotta!

Jori Mäntysalo

Paikoista

Olemme sidottuja aikaan ja paikkaan. Vaikka kuinka sinnittelisi, niin aina olemme jossakin. Vapautta ajasta ja paikasta ei elinaikana ole. Uskonnottomilla kun ei ole mitään kuolematonta sielua, niin ei tarvitse kuvitella minuuden paikkoja elämän jälkeen.

Vapaa-ajatteliijoilla ei ole pyhiä paikkojakaan, ainakaan vielä. Valtakulttuureilla ja uskonnoilla sellaisia on. Joidenkin uskovaisten on suoritettava pyhiinvaelluksiakin elinaikanaan. Keskimäärin ihmiset kuitenkin tallailevat aika säännöllisiä reittejä paikasta toiseen maapallollamme. Emme loultakaan ehdi niin monessa paikassa käydä ja monia polkuja vaeltaa. Jos jostain saisi tilaston, jossa ilmenisi ihmiskunnan enemmistön liikkumat matkat elinikäänään, niin aika paikallisiksi eläjiksi ihmiset todettaisiin.

Voi sitä kukin kohdaltaankin tutkia, missä paikoissa on elinaikanaan ollut. Tai vaikka viimeisen vuoden aikana. Pohdinnan tulos voi olla aika yllät-

omat autotkin, niin niillä ajetaan keskimäärin vain 15 000 kilometriä vuodessa. Vapaus matkustaa näyttää olevan aikalailla välttämättömiä paikan vaihtoja.

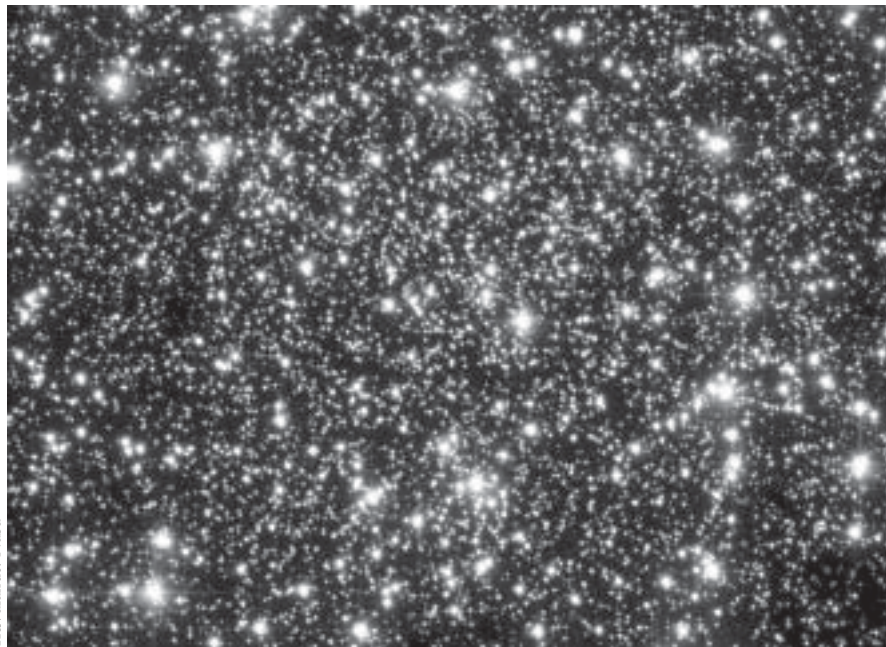
Ei ihme, että autoistumista vastaan voidaan perustella kritiikkiä monelta kannalta, varsinkin jos käyttäjät itse huomaisivat, että kallis pääoma maaka käyttämättömänä parkeissa pääosan elinkaarestaan. Jalan, pyörällä ja julkisilla tarvittavat paikasta toiseen siirtymiset ovat tulevaisuutta jälleen kun välttämättömyys niin pakottaa ihmiskunnan tekemään. Toki vallanpitäjät tulevat aina tekemään niin kuin lystäävät, mutta heitä on vähän. He löytävät paikkansa, jossa eristäytyä yksityisyyteensä, piilopaikkoihinsa, suljettuihin paratiiseihinsa, jotka eivät ole julkisia.

Julkisia paikkoja muuten tuntuu olevan vähemmän kuin ennen. Ainakin maksuttomia paikkoja, vaikkapa istumapaikkoja. Tapaamis- ja odottelupaikat ovat yleensä baareja, sisätiloja, joissa lantit

kuluvat. Kaikki olemispaikkamme ovat suunniteltuja, kaa-voitettuja ja joidenkin omistamia. K kaikelle maapallon pinnalle alkaa olla suunniteltu jokin käyttötarkoitus. Vaikka meillä Suomessa on poikkeuksellinen jokamiehen oikeus, niin henkisesti alamme olla tottuneet, että metsään menokin on sallittua vain, jos siellä on valaistu talvikunnossapidollinen ulkoilutie.

Jokin kumma rakenne on eriyttänyt toimintomme, että liikkuminen omin ja-

lolin on jotain erillistoimintoa. Käveleminen ilman sauvoja tai hikipajalengkareita on epänuodikasta. Liikunta on tehtävä liikuntatiloissa ja -paikoissa, mieluummin kausikortti maksettuna. Hyvällä lykyl-

Kuvailähde: Nasa

tävä. Asuinpaikka, työpaikka, kauppapaikat, vapaa-ajanpaikat sisältäen loman. Mitä muuta? Satunnaisia muita pistoja, mutta muuten kaikki parinkymmenen kilometrin sisällä. Vaikka suomalaisilla on

lä paikalle saa ajaa vaikka sukset kattolaatikossa monta sataa kilometriä, jotta pääsee hiihtohissillä ylös laskeakseen sitten alas fysiikan lakien auttamana muutaman kerran. Kyse taitaa olla siitä, että kaupallisuus on läpitukenut elämämme, kuluttamme kaikkea – jopa kulttuuria, liikuntaakin.

Entiset ostoskeskukset, sitten kauppakeskukset ovat nykyään kulutuspuisto tai kyläkauppa. Shop-pailusta tulee viihde- ja virkistystapahtuma tilassa, johon on keskitetty kaikki tarpeellinen koko päiväksi, miksei yöpyminenkin hoitoineen. Nähtävyydet alkavat muuttua kokemusmaailmoiksi. Pitää tapahtua ja voida suorittaa vapaa-aikanaankin koko ajan ja ennen kaikkea kuluttaa.

Siinäpä sitä laatuaikaa koko perheellä ja oppi-han seuraava sukupolvikin tavoille. Ja mikä parasta niin näissä ostos- ja lomaparatiiseissa saa kaiken vielä velaksi. Tai kauniimpi sanoa luotolla – yli varojensa eläminen taas on vanhahtavaa kieltä.

Talous ja velat ovat kyllä ihan tuttuja muissakin elinpaikoissamme. Meistä moni asuu velka-asunnossa, ajaa velkavetoisella ja katsoo osamaksusohvalta käyttöluottodigitelkkaria. Kesäpaikka on osittain pankin tai sitten viime etelän lomalta on visalasku tulossa. Kaikki tällainen etukäteen eläminen vaatii tietysti työpaikan, joskus useamman os aikaisen. Aina ei auta, vaikka olisi useamman kursipaikan läpikäynytkin todennäköisempien työttömyyskausien välillä. Koulu- ja opiskelupaikat eivät enää takaa varmaa hyvätuloista työpaikkaa, ainaakaan heti tai pysyvästi.

Muuttaminen työpaikan perässä yleistyy ja toisaalta taas muuttaminen kauemmaksi työpaikoista on todellisuutta. Joka kolmas työssäkäyvä suomalainen on niin sanottu pendelöijä eli asuu eri paikkakunnalla missä on töissä. Näin ollen myös verotuskunta eli asuinpaikka on eri missä työpaikka, josta taas seuraa omat jutskansa.

Tällaista kahden paikan väkeä olemme monet myös olleet syntyessämme. Passiin on prääntäty syntymäpaikaksi äidin asuinkunta, vaikka moni meistä on syntynyt toisen paikkakunnan sairaalassa. Nyt kun synnytyssairaaloita vähennetään ja kuntia yhdistellään niin kohta olisi viisaampi puhua vain lapsuuden synnyinseuduista eikä määritellä ihmisiä syntymäpaikan mukaan. Kun meillä kaikilla on kuitenkin juuret jossain, niin varhaislapsuuden paikat ovat tärkeitä.

Paikat muovaavat meitä, toivottavasti eivät lokeroi ja määritä loppuiäksi. Kotiseutuun ja asuinpaikkaan liittyvä kansalaistoiminta viriää paikkapaikoin.

Uusilla asuinalueilla se on jonkinlaista yhteishengen luomista ja tilaan vaikuttamista, vanhemmilla tai perinteisillä kaupunginosa- tai kyläliikkeillä toiminta on ylläpitoa ja säilyttämistä. Asuinalueiden identiteeteillä on merkitystä ja olisi hyvä, että asukas voisi tuntea yhteenkuuluvaisuutta ja sopeutua ikkunasta näkyvään maisemaan.

Paikallisuus on myös läheisyyttä. Kun ihmiset kaikkialla kerääntyvät yhä tiiviimmin asumaan kaupunkeihin ja taajamiin, niin sosiaaliseen kanssakäymiseen olisi suuremmat mahdollisuudet. Toisaalta individualismi, uupumus ja kiire vievät edellytyksiltä terän. Naapuruus ei ole välttämätön paha vaan tutustumisen mahdollisuus. Jonkun on vaan otettava ensi askel ja asukastoiminta on yhtä luonnollista kuin työpaikalla ammattiyhdistystoiminta. Tai meille uskonottomille vapaa-ajattelijaliike.

Viimeinen paikka missä olemme on kuolinpaikka. Kuolintodistukseen merkitään paikaksi yksi neljästä: terveydenhuollon toimintayksikkö, koti, muu tai ulkomaat. Näin tilastoidaan. Hautapaikka on sitten taas eri asia, joka voi olla nykyään melkein missä vaan. Useimmilla kuitenkin hautausmailla. Kuolleenlelle hautapaikalla ei ole enää merkitystä, jälkeensä jääville läheisille kylläkin.

Teuvonneuvo

Elämän aikana kierretään paikasta paikkaan. Jos ei fyysisesti niin mielikuvituksella tai unessa voi lennellä vapaasti mihin vain. Jos joskus tuntuu, että on jymähtänyt paikoilleen, niin kannattaa tutustua tähtitieteen alkeisiin.

Galaksijoukot kiertävät toisiaan. Aurinkokuntamme kiertää oman galaksimme keskustan ympäri. Maapallo kiertää auringon ympäri ja maapallo kallistuneena pyörii napansa ympäri. Siinä on sellaista vauhtia että päätä huimaa. Onneksi maapallomme vetovoima palauttaa meidät maan pinnalle jokaisen askeleen jälkeen.

Paikallamme emme ole koskaan. Missä sitten olemme milloinkin, siinäpä elämäntehtävää.

teutori

Harha jumalallisesta laista

Moraaliset käsitykset voidaan nähdä monessa eri valossa: jumalallisina tai luonnollisina, rationaalisina tai yleismaailmallisina. Niitä käytetään yleisesti oikeudellisten näkemysten perusteina, sillä ne tuntuvat tuovan lain ja oikeuden perusteisiin sellaista oikeutusta ja voimaa, joka kohoo politiikan ja hallinnollisten muodollisuuksien yläpuolelle.

Moraaliväitteiden olemukseen kuuluu ajatus, että jokaiseen oikeudelliseen riitaan on olemassa yksi oikea ratkaisu. Käytännössä kuitenkin oikeudellisten riitojen kaikki osapuolet voivat esittää moraalisia perusteluja eri vaatimuksiensa tueksi. Moraali tuntuu sisältävän rauhoittavan lupauksen ajattomasta totuudesta, mutta todellisuudessa se on Pandoran lipas, sisältäen lukemattomia erilaisia keskenään kilpailevia mielipiteitä, tavoitteita ja totuus käsityksiä.

Käsittelen seuraavassa moraalikäsitusten suhteellisuutta uskonnollisissa oikeuskäsityksissä sekä ajatuksessa yleismaailmallisesta ihmisoikeuksien normista. Tästä suhteellisuudesta seuraa edelleen moraalikäsitettiin perustuvien oikeusjärjestelmien suhteellisuus ja keskinäinen vihollisuus.

Antigone ja antiikin moraalit

Antiikin aikana ja keskiajalla moraalifilosofiassa ja oikeusopissa olivat laki ja teologia hyvin tiiviisti ja näennäisen luontevasti toisissaan kiinni. Ne liitti toisiinsa oikeudenmukaisuuden käsite, jonka yleisesti ajateltiin heijastavan jumalallista järjestystä; yliveraista ja ylikuonnollista mallia omalletunnon ja yhteiskunnalle. Antiikin Kreikassa pidettiin keskeisenä ja välttämättömänä sitä, että oikeudenmukaisuus niin lakien, oikeusjärjestelmän kuin oman tunnonkin osalta on jumalilta lähtöisin.

Esimerkiksi Sofoklen klassisessa näytelmässä *Antigone*, visionääri Theresias näyttölee tärkeää osaa jumalien tahdon mukaisen oikeuden toteuttamisessa. Kuten on yleistä moraalikäsitettiin nojautuvassa oikeudellisessa väittelyssä, kaikki osapuolet ovat mielestään oikeassa, kaikki kokevat jumalallisen lain ja jumalien tahdon olevan heidän puolellaan. Vaikka Sofokles pitää omaa käsitystään ateenalaisesta demokratiasta jumalallisen oikeuden mukaisena, hän kuitenkin esittää taitavasti erilaiset ja monimutkaiset kilpailevat väitteet, jotka kytkyvät yhteen lain ja oikeudenmukaisuuden monesta eri näkökulmasta.

Antigone väittää olevan jumalien tahdon mukainen oikeus, että kaikki kuolleet ihmiset pääsevät

tuonpuoleiseen, ja että kaikille kuuluu tämän mahdollistava hautajaisseremonia. Tällä perustelulla hän pyrkii puolustamaan perheensä kunniaa ja kuoleen poikansa Polyneicesin hyvinvointia.

Vaikka Antigone myöntää, että Polyneices horjutti Theban poliittista vakautta vallankaappausyrityksellään, hänen oikeudentuntonsa ei kuitenkaan voi hyväksyä ajatusta, että hänen poikansa ei saisi ikuista rauhaa tuonpuoleisessa. Creon puolestaan väittää jumalien tahdon olevan, että rikollisia, pettureita ja valtion vihollisia rangaistaan eikä heille suoda hautajaisseremonian kunniaa. Luonnollisesti Creonin perusteet liittyvät poliittisen vakauden säilyttämiseen, Theban turvallisuuteen ja oman toistaiseksi lyhyen valtakautensa oikeutukseen ja jatkumiseen.

Sofokles enimmäkseen kuvaa Antigonen oikeuden puolesta taistelevana sankarittarena, jolla on vastassaan jyrkkä tyranni Creon. Kuitenkin Antigonen tapaiset hahmot voi yhtä hyvin nähdä todellisenä uhkana yhteiskuntarauhalle ja poliittiselle vakaudelle. Hän näkee omat moraalikäsitöksensä jumalien tahdon ilmentymänä ja asettaa ne valtion lain ja sen edustajien yläpuolelle ja on myös valmis toimintaan oikeudentuntonsa mukaisesti.

Toisin sanoen Antigone edustaa kapinallista, vallankumouksellista voimaa, joka aina uhkaa valtion ja yhteiskunnan rauhaa sisältä päin (Benjamin 1978). Samalla kuitenkin vallankumouksellisuus edustaa yhteiskunnan uudistavia voimia, jotka tasapainoittavat taipumusta pysähtyneeseen hallintoon ja moraaliseen dogmaattisuuteen.

Sofokleen näytelmä tuo upeasti esiin konservatiivisuuden ja muutoksen välisen jännitteen, joka on mukana kaikissa yhteiskunnissa. Tämä kaksijaokoisuus heijastuu myös lainopillisiin väittelyihin, erityisesti silloin kun niissä vedotaan moraaliseen oikeutukseen. Konservatiivisuuden ja dynaamisuuden välinen vastakkainasettelu tulee selkeästi esiin esimerkiksi eri perusoikeuksien ristiriitatilanteessa.

Moraalikäsitykset nousevat esiin kun oikeuden täytyy tehdä valinta eri lainopillisten kantojen väliltä, eli tapauksissa, joissa puhdas tekninen lain so-

veltaminen ei tarjoa eikä voi tarjota vastauksia. Jotta voisimme uskoa että laki kohooa riitelevien osapuolien intressien yläpuolelle, että se edustaa jotakin itsessään objektiivista, neutraalia tai hyvää, täytyy meidän olettaa, että oikeudenmukaiset vastaukset oikeudellisiin riitoihin ovat jotakin syväliempää kuin poliittisia valintoja ja lain teknistä soveltamista. Riippumatta siitä, omaksummeko uskonnollisen tai uskonnottoman moraalifilosofian, oletetaan moraaliväittämien kuvaavan jotakin itsessään hyvää, lopullisen totta ja oikeudenmukaista, tai vähintäänkin että ne tarjoavat avainkäsitteet moraalisesti hyväksyttävään päättelyyn.

Moraali ja yleismaailmalliset ihmisoikeudet

Nykyaikainen esimerkki vahvasti moraalikäsitteeseen nojaavasta oikeusopillisesta keskustelusta liittyy yleismaailmallisiin ihmisoikeuksiin. Vaikka ihmisoikeuksien käsitettä pidetään yleensä sekulaarina, ihmisoikeusväitteet ovat kuitenkin muodoltaan samanlaisia kuin oletettuun jumalalliseen oikeuteen perustuvat väitteet.

Oletus siitä, että ihmisoikeudet olisivat itsessään ehdottoman tosia ja siten muita säädöksiä tärkeämpiä, näkyy termeistä ”yleismaailmallinen” ja ”ihminen”. Molemmat ilmaisevat yleistä soveltuvuutta ja ylintä tärkeystasoa kehäpäättelyllä: ihmisoikeuksien katsotaan ilmaisevan yleismaailmallista ihmisten arvoa ja tarpeita, jotka ovat itsessään ominaisia ihmiselle ja sen vuoksi yleisesti tiedetyt ja kunnioitetut.

Ihmisoikeuksista selkeimmin konkreettisesti määriteltävissä ovat niin sanotut positiiviset ihmisoikeudet, kuten oikeus toimeentuloon ja asuntoon. Kuitenkin on törmätty ongelmiin, kun näin muotoiltuja oikeusvaatimuksia on sovellettu todellisissa oikeustapauksissa. Tällöin on havaittu, että ihmisoikeusvaatimukset ovat ristiriidassa juuri samoissa kohdissa kuin erimielisyyden kohteena olevat poliittiset ja henkilökohtaiset edut.

Koska perusoikeuksien välillä ei ole mitään muodollista hierarkiaa, on niiden joutuessa ristiriitaan mahdotonta tehdä selkeitä teknisiä valintoja. Se, kenellä on oikeus puolellaan, riippuu tällöin laajasti kyseessä olevaan yksittäistapaukseen liittyvistä seikoista ja eri perusoikeuksien tulkinnallisesta painotuksesta.

Uskonto ja moraal

Uskonnollisten ja sekulaarien moraalikäsitteiden rakenteellinen samankaltaisuus tulee esiin myös seuraavassa esimerkkitapauksessa, joka käsitte-

lee törmäystä uskonnonvapauden ja valtion sekularismin välillä. Tämäkin tapaus sisältää ’kapinallisen sankarittaren’, joka haastaa lain kirjaimen ja tuomioistuimen konservatiivisen päätöksen, väittäen että molemmat ovat perimmiltään epäoikeudenmukaisia häntä kohtaan.

Leyla Sahin oli viidennen vuoden lääketieteen opiskelija Istanbulin yliopistossa, kun häneltä evähtiin oikeus osallistua luennoille ja tentteihin, koska hän pukeutui huntuun. Aktiivisena muslimina Sahin oli päättänyt pitää huntua ’uskontonsa mukaisesti’. Päätös estää hänen osallistumisensa luennoille ja tentteihin perustui yliopiston kanslerin 1998 tekemään päätökseen, joka kieltää hunnut ja parat yliopiston julkisissa tiloissa.

Layla Sahin mielestä hänen uskonnonvapauttansa (Euroopan ihmisoikeussopimuksen artikla 9) oli loukattu ja hän valitti loppujen lopuksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen (EIT). Artiklan 9 mukaan uskonnonvapaus tarkoittaa myös vapautta ilmaista uskoaan julkisesti. Tässä kohtaa uskonnonvapaus yhtyy ilmaisunvapauteen, jota käsittelee sopimuksen artikla 10.

Tuomioistuin yhtyi käsitykseen, että kanslerin kieltä rajoittaa Sahin vapautta ilmaista uskontoaan. Vaikeampi kysymys on, onko rajoitus tässä tapauksessa hyväksyttävissä sillä perusteella että se kuuluu artiklan mainitsemiin sallittujen poikkeusten piiriin.

Ensiksikin on selvítettävä, voidaanko rajoitusta pitää ”lain mukaisena”. Huntukieltä sopii yliopiston säädöskokonaisuuteen ja sen uskonnollisen pukeutumisen säädöstään. Turkin perustuslakituomioistuin on useasti aiemmin ottanut kantaa uskonnolliseen pukeutumiseen julkisella paikalla ja päätynyt pitämään vapautta uskonnolliseen pukeutumiseen ”ei absoluuttisena”.

Lisäksi se oli aiemmin todennut hunnun pitämisen uskonnollisin syin olevan ristiriidassa Turkin perustuslaillisen valtiollisen uskonnottomuuden kanssa. Tämän perusteella EIT katsoo, että kanslerin säädökselle on riittävät perusteet Turkin lain säädännössä ja oikeuskäytännössä ja että kantelijan olisi pitänyt olla tietoinen näistä käytännöistä päättäessään aloittaa opinnot Istanbulissa.

Kanslerin säädöksen tarkoituksenmukaisuutta pohtiessaan EIT näkee uskonnollisen pukeutumisen rajoittamisen tähtävän muiden opiskelijoiden oikeuksien ja julkisen järjestyksen suojelemiseen. Tämä paljastaa tuomioistuimen käsityksen, että kun julkisesti harjoitetaan islamia, fanaattisuuteen taipuvaista enemmistöuskontoa, vaarantuu koko maallisen demokratian periaate ja sitä kautta muiden ihmisten vapaudet (erityisesti omantunnon, aja-

tuksen ja ilmaisun vapaudet).

Turkin kansallisen perustuslakituomioistuimen vanavedessä EIT näkee yhteiskunnallisen sekularismin periaatteen yhteiskunnan demokratian takeena, itse asiassa vapauden ja tasavertaisuuden kohtaamispisteenä. EIT perustelee näkemystään korostamalla, että islamilla on viime vuosina ollut Turkissa taipumus politisoitua ja radikalisoitua ja siten se muodostaa vakavan uhan valtion uskonnolliselle sitoutumattomuudelle ja demokratialle, etenkin kun valtaosa turkkilaisista on muslimeja. Lisäksi EIT esittää sukupuolten tasa-arvoon liittyvän näkemyksen, että hunnun pito jo itsessään on merkki naisten alistamisesta tai alistumisesta.

Näiden perusteiden nojalla EIT päätyy kantaan, että kanslerin kielto parroille ja hunnuille ei ole liioiteltu ja tämän johdosta yliopisto ei loukkaa Leyla Sahinin oikeutta ilmaista uskontoaan. Tuomari **Tulkens** kuitenkin kritisoi eriävässä mielipiteessään tuomioistuimen oletusta että Islam yleisellä tasolla olisi muuttumassa kohti väkivaltaista fundamentalismia tai että hunnun pito julkisesti olisi erityisen voimakas poliittinen ilmaus.

Tulkens lisäksi muistuttaa tuomioistuinta ja lukijaa siitä, että vapautta uskonnon ilmaisuun, kuten vapautta mielipiteen ilmaisuun, ei pitäisi häiritä vain sen vuoksi, että kyseiset mielipiteet tai ilmaisut eivät ole kaikkien hyväksymiä ja saattavat jopa järkyttää tai loukata joitakin ihmisiä. Päinvastoin, ilmaisuvapauden periaate – uskonnollinen ilmaisu mukaan lukien – on luotu aikoinaan nimenomaan tällaisia järkyttäviä tai loukkaavia tilanteita varten. Oikeuksillahan ei loppujen lopuksi olisi mitään merkitystä ilman sosiaalisia konflikteja.

”Totuuden tahto”

Tämä mielenkiintoinen oikeusriita osoittaa, miten vaatimukset oikeuksiin ovat sidoksissa kulloiseenkin aikaan ja paikkaan, erityisesti eri osapuolten arvomaailmoin, jotka puolestaan ovat sidoksissa heidän etuihinsa. Sen sijaan että maailmassa valitsisivat jumalaiset tai yleismaailmalliset moraaliset totuudet, moraaliväitteet ovat jotakin, mitä **Foucault** kutsuu ”totuuden tahdoksi” (Foucault 1972).

”Totuuden tahto” tarkoittaa ihmisen halua luoda selkeä, vakaa ja järjestelmällinen sosiaalinen ja poliittinen yhtenäisyys. Oikeudenmukaisuudella on tässä oleellinen merkitys. Se viittaa ajatukseen perimmäisestä oikeutuksesta, joka (**Jacques Derridan** sanoin) pakenee aina vain kauemmas tulevaisuuteen (à venir). Oikeudenmukaisuuden käsite siten ympäröi ikuisen mutta muuttuvan ajatuksen tai profetian jumalaisesta oikeutuksesta, jonka sisältö voidaan johtaa ajasta ja paikasta riippuviin valtara-

kenteisiin (Derrida 1990).

Oikeus sijaitsee vastakkaisten voimien vuoropuhelussa: konservatiivisuus ja muutos, järjestys ja vallankumous, jatkuvuus ja epäjatkuvuus. Jokainen peruste oikeudenmukaisuudelle yrittää joko avoimesti tai pinnan alla löytää tasapainon näiden väliltä. Mutta koska vastavoimat ovat toisensa poisulkevia, mitään pätevää perustetta ei ole mahdollista esittää ilman että esittäjä valitsee puolensa omien intressiensä mukaan.

Moraalisten väittämien ylirmaalliset ominaisuudet voidaan näin katsoa haihtuneeksi ilmaan, mutta mihin tästä jatkamme? Eikö tällainen johtopäätös tuhoa lain arvon moraalien ja politiikan välisten ristiriitojen sovittajana, rajanvetona, joka pitää poliittisen päätöksenteon ja vallantavoittelun oikeudenmukaisuuden rajoissa, mitkä nuo rajat sitten ovatkin?

Lain ja oikeuden käsitteiden dekonstruktio ei kuitenkaan estä *käyttämästä* niitä edelleen hedelmällisesti. Päinvastoin, se mahdollistaa niiden tutkimisen ja käytön nöyremmin, tietoisena niiden suhteellisesta luonteesta (Hall 1996). Joten vaikka jokin ihmisoikeuksia koskeva vaatimus tai muu oikeudellinen peruste menettääkin yleismaailmallisuutensa, se saattaa jopa tulla vahvemmaksi tunnustaessaan avoimesti kytköksensä ikuisesti kiistanalaisiin moraalikäsitteisiin. Näin oikeus voidaan nähdä viimein sen todellisessa muodossa: harkintaa vaativana arvojen ilmauksena.

*Diana van Vugt
Kirjoittaja tekee Helsingin yliopistossa väitöskirjaa
kansainvälisen lain alalla.*

Kirjallisuus:

- Benjamin, Walter, Critique of violence. In: Reflections: Essays, Aphorisms, Autobiographical Writings. (1978).
Derrida, Jacques, Force of law. The mystical foundation of authority. (1990).
Foucault, Michel, The archeology of knowledge. (1972).
Hall, Stuart, Who needs cultural identity? In: Stuart Hall & Paul du Gay (eds), Questions of cultural identity. (1996) Chapter 1.
Koskenniemi, Martti, From apology to utopia. The structure of the international legal argument. (2006).
Sophocles, Antigone. E-text: <http://www.mala.bc.ca/~johnstoi/sophocles/antigone.htm> (last visited 14-2 2008).
European Court of Human Rights, Leyla Sahin vs. Turkey, judgment of 29 June 2004, no. 44774/98.
European Court of Human Rights, Leyla Sahin vs. Turkey, judgment of 10 November 2005 (Grand Chamber), no 44774/98.

Tähtitiedettä kouluihin!

Ihmistä on aina kiehtonut ja ihmetyttänyt tähdet ja avaruus. Lastenkin filosofoinnin alkeet ilmenevät usein ihmetyksenä ja kysymyksinä yllämme loistavaan tähtitaivaaseen liittyen.

Ehdotin tässä jokin aika sitten Helsingin Kaisaniemen ala-asteen rehtorille, että kouluun otettaisiin tähtitiede uudeksi valinnaiseksi oppiaineeksi. Rehtori piti sitä hyvänä ideana ja päätti lähteä myös tukemaan hankkeen toteuttamista.

Hanke on jo edennyt niin pitkälle, että opetussuunnitelmaa uudelle oppiaineelle aletaan vielä tämän kevään aikana työstää. Kuulun koulun vanhempainyhdistyksen hallitukseen, jossa olimme jo keskustelleet Tähtikerhon aloittamisesta iltapäiväkerhotoimintana ja idea sai kaikkien kannatusäänet.

Maaliskuussa koulun avoimien ovien päivänä Tähtitieteellinen yhdistys URSA ry esitteli lapsille, heidän vanhemmilleen ja koulun opettajille tähtitiedettä suuren planetaarion kera ja URSA:n tähtikerhoveläjien avustamina. Jo ennen avoimien ovien päivää lapsilta oli kylmiltään kysytty, kuinka moni olisi halukas osallistumaan Tähtikerhoon. Kiinnostuneita ilmoittautui yhteensä 22.

Koulun iltapäiväkerhona toimiva Tähtikerho saadaankin alkuun jo ensi syksynä. Varsinainen tähtitieteen opetus valinnaisena oppiaineena alkanee syksyllä 2009, jolloin sopivasti vietetään YK:n julistamaa kansainvälistä tähtitieteen vuotta. Ajoitus on loistava, sillä koulukin täyttää samana vuonna 85 vuotta ja uuden valinnaisaineen lanseeraus on oiva tapa juhlistaa sitä.

Kaisaniemen ala-aste on keskittynyt musiikkiin ja balettiin. Tähtitiede lisää koulun arvostusta. Eräs perusteluistani tähtitieteen opetuksen puolesta olikin taiteiden ja tieteiden tasapainon saavuttaminen tässä koulussa.

Kansalaisaktiivisuus kannattaa

Ajatusta tähtitieteen opetuksesta valinnaisaineena jo peruskoulun ala-asteella kannattaa levittää muihinkin kouluihin. Oma kokemukseni osoitti, että kansalaisaktiivisuuden avulla voidaan saada muutos aikaan.

Käytännössä ajatusta uudesta oppiaineesta viedään eteenpäin siten, että rehtori esittelee asian koulun johtokunnalle, joka tekee tässä tapauksessa opetussuunnitelman hyväksyttäväksi opetus-

lautakunnalle. Lautakunnan käsittely ainakin pääkaupunkiseudulla kestää noin kaksi kuukautta pitkien kokoustamiskäytävien vuoksi, mihin kannattaa varautua.

Periaatteessa kaikki välineet tähtitieteen opetuksen toteuttamiseksi on jo olemassa, sillä Tähtitieteellinen yhdistys URSA on järjestänyt pääkaupunkiseudulla Tähtikerhoja lapsille neljävuotiaista teini-ikäisiin asti.

Kaisaniemen ala-asteella suunnitteilla oleva tähtitieteen oppiaine on tarkoitettu kaikille halukkaille. Yllättävää toisaalta, että katolisessa Italiassakin opetetaan kouluissa tähtitiedettä, mutta ei tähän asti modernissa ja sekularisoituneessa Suomessa.

Tähtitiede on sisällynyt tosin moniin eri aineisiin ja on ollut siten varsin pirstaloitunut eikä järkevää kokonaiskuvaa ole päässyt muodostumaan. Ennen kaikkea tähtitieteen opiskelu lisää rationaalista ajattelua ja tukee ET-opetusta, joka on koko vapaa-ajattelijaliikkeen etu. Suomessa ei ole syytä levätä laakereilla vaikka PISA-tutkimuksissa meneekin hyvin, sillä on olemassa toinenkin kouluun liittyvä tutkimus, jossa tulokset eivät olleet Suomelle tai oikeastaan koko Pohjoismaille kovin mairittelevat. ROSE-tutkimuksen (The Relevance of Science Education Project) mukaan luonnontieteiden ymmärtämisessä olemme häntäpäässä. Aiheesta kirjoitettiin muun muassa *New Scientist*-lehdessä viime vuoden lopussa.

Ihmettelen, miksi tästä asiasta on kuitenkin pidetty matalaa profiilia Suomessa, eikä siitä ole puhuttu mediassa! Tähtitieteen oppiaineen lisääminen suomalaisen koulujärjestelmän repertuaariin voisi lisätä suomalaisen koululaitoksen uskottavuutta.

ROSE-tutkimuksen raportti löytyy osoitteesta <http://www.ils.uio.no/english/rose/network/countries/uk-england/rose-report-eng.pdf>

Lisätietoja eri puolilla maata toimivista tähtiharrastajakerhoista voi kysyä URSA:n tiedottajalta **Walter Rydmanilta** puhelin (09) 6840 400.

Kuvalähde: Nasa

Lappiin lisää uskonnottomia juhlapuhujia

Helmi-maaliskuussa Rovaniemellä järjestettiin parin päivän mittainen kurssi, jolla koulutettiin uusia juhlapuhujia uskonnottomiin juhliin. Kirkosta eroamisen kiihtyessä juhlapuhujia kaivataan yhä enemmän myös Lapissa. Puhujia kaivataan erityisesti häihin ja nimiäisiin.

Harjoituspuheiden taso oli hieno yllätys, nyt saadaan monta uutta hyvää puhujaa käyttöön, iloitsi Kemian Vapaa-ajattelijoiden puheenjohtaja **Pertti Periniva** Rovaniemellä pidetyn kaksiosaisen uskonnottomien juhlapuhujakoulutuksen saatoa.

Kun kirkosta eroaminen on noussut ennätyslukemiin niin myös kysytään vapaa-ajattelijayhdistyksistä yhä useammin puhujaa perheiden erilaisuuksiin.

– Kun **Vaattovaaran Martin** kanssa aloittelimme puhujina jo parikymmentä vuotta sitten, niin ne olivat lähes aina hautajaisia. Nyt lisääntyy selvästi nimiäisten pito eli uskonnottoman nuoren perheen lapset saavat nimensä ja liittyvät sukuun, Periniva kertoo.

Esimerkiksi Kemian vapaa-ajattelijoille puhujakysyntää on tullut yhdistyksen internetsivujen kautta.

– Usein ihmiset ovat löytäneet meidät juuri netin kautta, varsinkin nuoremmat. Tässä äskettäin nuori morsian jo alustavasti kyseli, että voisinko tulla ensi kesänä häihin puhumaan. Häissä voidaan puhua, mutta vihkimisoikeuttahan valtio ei meille ole antanut ainakaan vielä, Periniva huomauttaa.

Elämänkaarijuhlia

Pertti Periniva ja Martti Vaattovaara vetivät Rovaniemellä kaksiosaisen puhujakoulutuksen jälkimmäisen

Kotiseudulle Kolariin asettunut Martti Vaattovaara on vuosikaudet pääosin yksin vastannut uskonnottomien juhlien puheista Lapsissa.

osan, jossa toistakymmentä kurssilaista pääsi esittämään omia harjoituspuheita.

– Arvioimme mutta emme arvostelleet. Ulkopuolinen arviointi on varsinkin aloittelevalla hyväksi, siinä hoksataan asioita joihin ei itse osaa kiinnittää huomiota, Periniva sanoo.

Pari viikkoa aiemmin pidetyssä ensimmäisessä koulutuspäivässä oppia oli jakamassa Vapaa-ajattelijain liiton varapuheenjohtaja **Eino Huotari** Karkkilasta.

Osallistujia oli Kemistä, Tornioista, Rovaniemeltä ja Kolarista käsin toimivasta Luoteis-Lapin yhdistyksestä. Ikähaitari oli opiskelijoista eläkeläisiin.

Häiden, hautajaisten ja nimiäisten ohella juhlapuhujille on kysyntää muulloinkin; nimi- ja syntymäpäivistä nuorten Prometheus-leirejä usein seuraaviin aikuistumisjuhliin.

– Ihmisen elämässä on juhlistamisen arvoisia asioita kehdestä hautaan, koko elämänkaaren ajan,

Kuva: Pertti Periniva

Kuva: Timo Kyrö

Sulo Kylmämaa pitää harjoituspuhettaan. Pertti Periniva (vasemmalla), Aune Koskiniemi, Heikki Nylund, Sauli Kankaanpää, Paula Määttä, Reijo Raappana ja Kerstin Tuomaala arvioivat kuulemaansa.

Pertti Periniva luonnehtii.

Hän kiittelee monesta kirjastostakin löytyvää *Perheen Omat Juhlat* -kirjaa, josta löytyy tietoa ja ohjeita uskonnottomien juhlien järjestämiseen.

Tietoa ja harjoitusta

Kaikista ei ole juhlapuhujiksi, mutta oppia voi kunnan perusasiat ovat selvillä.

– Pitää puhua tarpeeksi yksinkertaista, ymmärrettävää kieltä. Miettiä jo etukäteen kenelle puhuu, hankkia pohjatiedot ja joskus on hyvä tarkistuttaa teksti etukäteen omaisella. Ja harjoitella toisenkin kerran, Periniva sanoo muutaman perusasian.

Ei juhlapuhujakaan mikään kone ole, ja se saa myös näkyä ja kuulua.

– Juhla on yhteinen kokemus ja myös puhuja saa näyttää tuntemuksensa kun ne ovat aitoja. Omaisten ja ystävien kanssa on hyvä olla jo hetki ennen kuin juhla alkaa, Kemin Vapaa-ajattelijain puheenjohtaja neuvoo.

Lähinnä Etelä-Suomessa toimii uskonnottomia juhlapalveluita; puhujia ja muusikoita yrityksenä maksullisesti palveluja tarjoava Pro-Seremoniat,

jossa Vapaa-ajattelijain liittokin on osakkaana.

Useimmat pohjoisen yhdistysten uskonnottomat juhlapuhujat eivät ota korvauksia tai enintään bensarahat jos matka on pitkä.

– Jos joku haluaa maksaa, niin voi lahjoittaa yhdistyksen toimintaan mutta itselleni en ota. Tämä puhuminenkin on valistustyötä vapaa-ajattelun eteen sillä aina juhlissa on myös niitä, joille uskonnottomuus on uusi asia, Pertti Periniva sanoo.

Hän pitää hyvänä sitä, että tämänkertaisen koulutuksen myötä tulee lisää valinnanvaraa.

– Jokainen puhuja on erilaisensa ja kun meitä on enemmän niin saa kukin mieleisensä, Periniva miettii. Hänen mielestään parin viikon välein pidetty koulutus toimii hyvin.

– **Kukkosen Juha** piti Kemissä vuonna 1999 päivän kurssin. Siinä tuli yleistietoa mutta ei uusia puhujia. Tässä uudessa systeemissä jokainen harjoiteli kaksi viikkoa kotona Huotarin Einon antamia tehtäviä ja kynnys puhujaksi ryhtymiseen varmasti madaltui, Pertti Periniva uskoo.

Aki Räisänen

Karkkila juhlii 60-vuotistaivaltaan

Tänä vuonna tulee kuluneeksi 60 vuotta siitä, kun Karkkilaan perustettiin oma vapaa-ajattelijayhdistys. Vireänä toimiva yhdistys päätti juhlistaa merkkivuottaan järjestämällä Karkkilan kirjastoon maaliskuussa näyttelyn ”60 vuotta vapaa-ajattelua Karkkilassa”. Näyttelyyn, joka oli avoinna 17. – 28. maaliskuuta, kävi tutustumassa runsaat 250 karkkilalaista.

Näyttelyssä oli esillä yhdistyksen talkookuvia, lehtileikkeitä vuosien varrelta, kirjallisuutta, *Vapaa Ajattelija* -lehtiä aina vuodesta 1946 lähtien sekä Helsingin ja Karkkilan yhdistyksen julkaisemaa *Järjen Ääni* -lehteä, kuvia yhdistyksen hauta-

usmaasta, paitoja ja muuta materiaalia.

Pahkatöitä harrastava **Erkki Hohenthal** oli tehnyt yhdistykselle pahkasta taulun, jonka alla luki ”Vuosisikymmenet Karkkilassa on pahkailtu vapaa-ajattelun puolesta”. Esillä oli myös Hohenthalin

aivoja kuvaava pahkastyö, jonka yhdistys on luvannut lahjoittaa liitolle kiertopalkinnoksi.

Hohenthal oli löytänyt Vilpolan hirsimökin – hautausmaan kylmähuoneen – vintiltä vanhan puunuijan, joilla mökin hirsitapit oli lyöty paikoilleen ja tuonut senkin mukaan näyttelyyn.

– Moni kyseli, että mikä toi nuija on, kerroimme, että sillä taottiin 1950-1960 luvuilla ihmisille järkeä päähän. Joku arvelikin,

Karkkilan vapaa-ajattelijain 60-vuotisjuhlanäyttelyyn Karkkilan kirjastossa tutustui 250 kävijää.

että nuijalla oli ollut todella käyttöä, kun oli noin kulunut, Hohenthal kertoo.

Vapaa-ajattelijain liiton kunnia-puheenjohtaja **Timo Vasama** oli joka päivä paikalla kertomassa kävijöille yhdistyksen toiminnasta ja keskustelemassa heidän kanssaan.

Juhlat jatkuvat

Näyttelyn ohella yhdistys järjestää jäsenilleen juhlat hautausmaan kevätsiivoustalkoiden yhteydessä 5. toukokuuta sekä syksyllä kaikille avoimet 60-vuotisjuhlat. Varsinainen juhlapaikka ja aika ovat vielä avoimia.

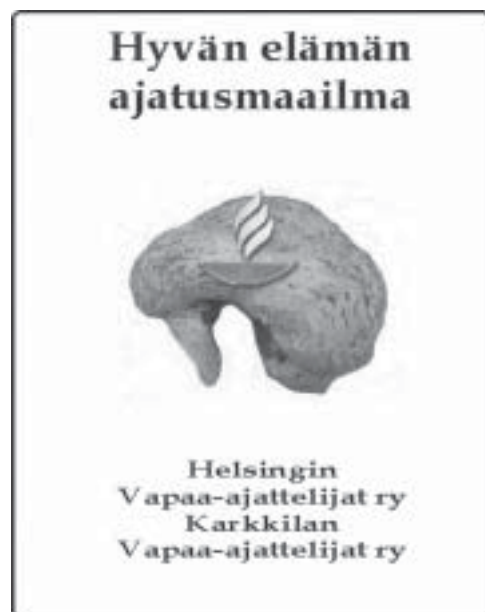
Syksyn juhlista kerrotaan tarkemmin paikallisissa lehdissä sekä *Vapaa Ajattelijassa* ja *Järjen Äänessä*, mikäli tiedot ovat varmistuneet ennen syksyn ensimmäisten lehtien painoon menoa. □

Hohenthal oli löytänyt Vilpolan hirsimökin vintiltä vanhan puunuijan, joilla mökin hirsitapit oli lyöty paikoilleen. (kuva alla keskellä)

Juhlavuoden kunniaksi Helsingin ja Karkkilan vapaa-ajattelijat julkaisivat yhteisen esitteen, jonka etusivulla komeilee Erkki Hohenthalin työstämä pahkatyö "Aivot".

Teos oli myös esillä näyttelyssä Karkkilan kirjastossa vanhan *Vapaa Ajattelijat* -lehden kera, jonka kannessa komeili teksti "Tartuntavaara" (kuva yllä)

Kirje Jeesukselle

Vapaa-ajattelijain liiton kunniapuheenjohtaja Timo I. Vasama julkaisi toukokuussa 1981 avoimen kirjeen Jeesukselle, jonka hän luki Yleisradiossa Hannu Taanilan toimittamassa ”Kirjeen sulle kirjoitan” -ohjelmassa. Ohjelma tuli ulos helluntaipäivänä heti radiojumalanpalveluksen jälkeen. Vasama kertoo, että kirje aiheutti kantelun jumalanpilkasta oikeuskanslerille, joka kuitenkin oli todennut, ettei kirje ollut ”jumalanpilkkua, mutta läheltä piti”.

Vasama ei ole vielä saanut vastausta kirjeeseen.

Minua on pyydetty kirjoittamaan kirje sinulle **Jeesus Nasaretilainen**. En ole aikaisemmin ollut kanssasi kirjeenvaihdossa enkä tiedä, missä vaikutat. Jotkut väittävät sinun asuvan taivaassa, mutta en ole vakuuttunut asian todenperäisyydestä. Jos kuitenkin sattuisit jossain lymyämään, niin kaiketi tämä tapa, että lähestyn sinua radioaaltoiteitse, lienee tarkoituksenmukaisin.

Olen kuullut sinusta paljon puhuttavan ja moni asia on jäänyt askarruttamaan mieltäni. Olen jopa vakavasti pohtinut sitäkin, että onko sinua koskaan ollutkaan eli että olet ehkä vain yksi legenda monien joukossa. Jos nyt kuitenkin lähdetään siitä, että olet joskus pari vuosituhatta sitten vaikuttanut Nasaretin seudulla kuten nimesikin on kertovinaan, niin voinen lähestyä sinua näin kirjeitse – joskaan en aikalaisena – niin ihmisenä täältä sukupolvien takaa. Jotkut näet kuvittelevat sinun vielä olevan olemassa, joskin itse epäilen vahvasti, ettei tämä kirje mene perille edes radiotekniikan avulla.

Mutta asiaan! – Elän kulttuurissa, missä suurin osa ihmisistä on uskovinaan sinun iankaikkiseen olemassaoloosi. Ja koska iankaikkinen elämä ei ole ihmiselle mahdollista, on sinut täytynyt korottaa jumalaksi ja yhdeksi osaksi tuota käsittämätöntä ainakin kymmenestä muusta uskonnosta tunnettua kolmiyhteistä kokonaisuutta, joka toisaalta edustaa yksijumalaisuutta eli monoteismia ja toisaalta monijumalaisuutta eli polyteismia.

Kannattajiesi on ollut pakko tehdä tällainen filologis-semanttinen silmäkääntötempu saadakseen sinut sopimaan ympärillesi kyhättyyn oppirakennelmaan, joka on käytännöllisesti katsoen kokonaan vanhoilta niin sanotuilta pakanauskonnoilta perittyä lainaa.

Sanoin edellä, että ihmiset ovat uskovinaan sinuun. Huomattavasti suuri joukko ihmisiä ei näet pidä jatkuvaa olemassaoloasi mahdollisena, mutta he kuuluvat sinua kannattavaan instituutioon sosiaalisen paineen vuoksi taikka välinpitämättö-

myyden takia. Sinähän tiesit, että ihmiskunta muodostuu hyvistä, pahoista ja välinpitämättömistä yksilöistä. Ja tiesit senkin, että välinpitämättömät muodostavat enemmistön. Joka tapauksessa tämä ilmiö on johtanut kulttuurissamme siihen, että kristillinen kirkko, joka on edustavinaan sinua, on nykyisin maailman suurin liikeyritys tulot ja menot huomioiden. Huonomaineinen Mafia on tietävästi seuraavana listalla. – Tuskin osasit aikanasi tällaisesta edes uneksia, sinä, joka ajoit rahanvaihtajat pelloille Jerusalemin temppelistä ruoskan kanssa.

Miksi muuten käytit ruoskaa tuossa tilanteessa? Olithan tarinan mukaan tuomassa rakkauden evankeliumia maan päälle. Ja mitä se auttoi? Ei ole päästy rahanvaihtajista eroon vieläkään. Pikemminkin päinvastoin, sillä nykyisin juuri rahanvaihtajat kaltaisineen vannovat ehkä innokkaimmin sinun nimeesi.

Tästä kirjeestä ei näy tulevan kovin johdonmukaista, mutta se johtuu siitä, että minulla on niin monenlaista kommentoitavaa kohdallasi. On paljon asioita, joista et ilmeisesti aikanasi tiennyt mitään, vaikka suurin osa ihmiskunnan historiasta oli tapahtunut jo ennen sinun aikaasi.

Tuskin tiesit, että legendat ihmisen hahmon otaneista jumalista olivat varsin yleisiä vanhoissa pakanauskonnoissa. Yhtä yleisiä olivat näiden neitseellinen syntyminen. Tunnetaan parikymmentä messiasta, vapahtajaa ja jumalan poikaa, jotka ovat polveutuneet taivaasta, tulleet ihmisen muotoon, tehneet ihmetekoja jumaluutensa todistamiseksi, laskeneet perustan ihmiskunnan pelastukselle ja nousseet takaisin taivaisiin.

Kuuluisa uskontotieteilijä **Keney Graves**, joka on vaikuttanut vasta minun aikamani, luettelee nimeltä kaikki neitseellisesti syntyneet. Niistä mainittakoon tässä yhteydessä vaikka Horus, Krishna, Buddha, Eskulapius, Dionysos, Mithra ja meksikolainen Quetzalcoatl.

Timo Vasama odottaa yhä vastausta Jeesus Nasaretilaiselta helluntaina 1981 lähettämäänsä kirjeeseen.

(Roland Walleij, öljymaalauk, kuvälähde: Wikipedia.org)

Toisaalta Graves mainitsee 16 ristiinnaulittua vapahtajaa ajalta 1700 – 600 ennen ajanlaskun alkua eli sinun väitettyä syntymääsi. Tuo julma toimenpide on tehty esimerkiksi Krishnalle ja Sakialle Intiassa, laolle Nepalissa, Tammuzille Syyriassa, Prometheukselle Kreikassa, Mithralle Persiassa, Quiriniukselle Roomassa, Alkestokselle Egyptissä ja Quatsalcoatille Meksikossa.

Jo kauan ennen sinun syntymääsi pidettiin vapahtajien ja jumalien syntymäpäivänä joulukuun 25. päivää, joka liittyi talvipäivän seisaukseen ja siten päivän alkavaan pitenemiseen vuodenaikojen vaihtuessa. Tätä juhlittiin valon voittamisena pimeydestä. Sinä päivänä syntyivät Baccus, Adonis, Krishna, Horus, Chris, Osiris, Buddha, Mirhra, Sakia ja niin edelleen.

Keisari Aurelius julisti vuonna 274 joulukuun 25. päivän "Voittamattoman auringon" syntymäpäivänä yleiseksi roomalaiseksi juhlapäiväksi ja neljäneltä vuosisadalta lähtien tämä pakanallinen juhlapäivä sitten vähitellen muuttui kristillisen kirkon joulupäiväksi. Viimein paavi määräsi vuonna 534 tuon päivän sinun syntymäpäiväksesi.

Ja jos syntymäpäiväsi on epäselvä, niin on syntymävuotesikin. Väittävät sinun syntyneen jopa seitsemän vuotta ennen syntymääsi. – Jos joskus vastaat tähän kirjeeseen, niin yritä selvittää tämä sotku!

Syntymästäsi puheen ollen muistutan vielä siitäkin, että vanhaan hyvään aikaan oli aivan tavallista, että jumalaksi tai vapahtajaksi käsitetyn syntyessä esiintyi enkeleitä, paimenia ja tietäjiä. Lisäksi ilmestyi syntymästä ilmoittava tähti taivaalle. Esimerkiksi Konfutsean syntyessä "viisi viisasta miestä tuli kaukaa paikalle, pilvistä kuului taivaallista musiikkia ja enkelit näyttäytyivät."

Edellä olen puhunut asioista, jotka luovat katetta käsitykselleni siitä, että olet vain eräs legenda monien joukossa. Sitä tukee sekin seikka, että elämässäsi on lukuisia epäjohdonmukaisia piirteitä ikään kuin tarinassa, jonka ovat useat eri tahot hieman kriittittävästi rakentaneet. Esimerkiksi Uuden Testamentin mukaan sinun tärkein tehtäväsi vapahtajanroolisi ohella oli rakkauden evankeliumin tuominen ihmiskunnalle. Kuitenkin käytädyit välillä varsin rakkaudettomasti. Viittasin jo edellä ruoskan käyttämiseen Jerusalemin tempelissä.

Ja kun myöhemmin lähetit opetuslapsesi juutalaisten luo, sanoit: "Katso, minä lähetän teidät kuin lampaat susien keskelle. Olkaa siis älykkäitä kuin käärmeet ja viattomia kuin kyyhkyset." Ja edelleen jatkoit: "ja jos teitä ei oteta vastaan eikä sanojanne kuulla, niin lähtekää pois siitä talosta tai siitä kaupungista ja puhdistakaa tomu jaloistanne. Totisesti sanon minä teille: Sodoman ja Gomorran maan on tuomiopäivänä oleva huokeampi kuin sen kaupungin."

Näin sinun kerrotaan uhkailleen niitä, jotka eivät usko sinun ja opetuslastesi puheita.

Ja vielä sinun väitetään sanoneen, että "joka uskoo ja kastetaan, se pelastuu, mutta joka ei usko, se tuomitaan kadotukseen". Onko tämä rakkauden evankeliumia?

Ja muistatko sanoneesi, että "ihmisen poika lähettää enkelinsä ja he kokoavat hänen valtakunnastaan kaikki, jotka ovat pahennukseksi ja jotka tekevät laittomuutta ja heittävät heidät tuliseen pässiin. Siellä on oleva itku ja hammastenkiristys."

Ja vielä sinun kerrotaan sanoneen kirjanoppineille ja fariseuksille: "Te käärmeet, te kyykäärmeiden siikiöt! Kuinka pääsisittekään helvetin tuomiota pakkoon!". Missä on vuorisaarnan henki näissä puheissa? Niissä uhataan toisinajattelijoita mitä hirvittävim-

millä rangaistuksilla ja kärsimyksillä. Ne edustavat mitä kiihkeintä uskonnollista fanatismia.

Miljoonat ihmiset ja kokonaiset kulttuuri ympäri maailmaa on tuhottu häikäilemättömästi noiden järjestöjen ja epäinhimillisyydessään vertaansa vailta olevien lauseiden takia.

Kun kerroin ystävälleni, että aion kirjoittaa sinulle julkisen kirjeen, hän peljästy selvästi ja muistutti minua vastuustani muitten ihmisten edessä. Sanoin hänelle juuri sen vuoksi kirjoittavani, että ihmisten silmät avautuisivat eikä totuus katoaisi kaiken sinuun liittyvän fraseologian joukkoon. Ehkä hän uskoi, että minulle epäuskoiselle tulisi käymään juuri siten kuin sinä edellisissä uhkauksis-sasi suvaisit ilmoittaa.

Viittasin edellä Vuorisaarnaan, jonka sanoman pitäisi tarinan mukaan olla sinun ihmiskunnalle tuoma rakkauden evankeliumi. Toisen maailmansodan jälkeen löydettiin Kuolleen meren lähistöltä Qumranin vuoristosta kuuluisat käärot, jotka paljastuivat tutkimuksissa essealaisen uskonlahkon pyhiksi kirjoituksiksi. Ne oli kirjoitettu noin 170 vuotta ennen syntymääsi. Niistä löytyi sanasta sanaan sinun Vuorisaarnasi teksti. Tämä löytö johti siihen, että vain kolme prosenttia kääroistä ennätettiin tutkia, ennen kuin ne kätettiin ilmeisen vaarallisena Vatikaanin holveihin. Useiden vuosien panttauksen jälkeen kääroihin on jälleen päästy käsiksi joskin tarkoituksenhakuisesti.

Sinä et siis tuonut mitään uutta ihmiskunnalle. Ehkä lienet ollut essealainen rabbi, joka yritti levittää essealaisuutta Israelin kansan keskuuteen. Aggressiivisuutesi selittynee uskonlahkojen keskinäisistä riidoista. Mahdollisesti olit myös jonkinlainen vallankumouksellinen, koskapa tarina kertoo sinun ja opetuslastesi kantaneen miekkoja vyöllään.

Ehkä suunnittelit paikallista kansannousua valtaata pitäviä roomalaisia vastaan, mutta omat koirat purivat. Kaiketi huomasit, että rahalla on ylimaallinen voima ja että jokaisella on hintansa. Ainakin sinua edustava kirkkolaitos otti asiasta opikseen. se näet ymmärtää rahan päälle, kuten aikaisemmin mainitsin.

Palaan kerran vielä Vuorisaarnaan. Älköön saako essealaisuuskään ansiota arvonnousua Vuorisaarnan sisällön keksijänä, sillä Konfutse opetti jo yli 500 vuotta ennen syntymääsi ja yli 300 vuotta ennen essealaisia seuraavasti: "Rakasta lähimmäistä niin kuin itseäsi. Tee toiselle, mitä haluaisit hänen tekevän itsellesi; äläkä tee toiselle, mitä et toivoisi tehtävän itsellesi. Tarvitset vain tämän lain. Se on kaiken muun perusta ja pääohje. Hyvät teot palkitse hyvillä teoilla, mutta älä koskaan koska vääryyttä."

26

Konfutselaisuus, buddhalaisuus, brahmanismi, hindulaisuus sekä muinaisen Persian ja Egyptin vanhat kirjoitukset sisältävät suunnilleen samat asiat, mitä kristinuskolla eettisessä suhteessa on ihmisille tarjottavana, kun ei huomioida helvettioppia. Lisäksi kristinusko sisältää epikuuroilaista ja stoalaista lainaa.

Edesmennyt uskontotieteilijä **Väinö Voipio** edusti jopa sellaista kantaa, että sinussa ylevöityi stoalainen hyvenäkemys mahdollisimman täydellisestä ihmisestä, sikäli ja nimenomaan sikäli, että unohdetaan karkeat puheesi iankaikkisesta kadotuksesta ja piinasta.

Minun käsitykseni mukaan sinusta jää jäljelle vain legenda, jonka taitamattomat tunarit ovat levittäneet maailmalle. Tosin heidän tarkoituksensa ei ilmeisesti ole ollutkaan ihmisrakkauden tai yleisen kaikkien olevaiseen kohdistuvan rakkauden aatteen opettaminen ihmisille. Sen sijaan niin kutsutussa kaanon-menettelyssä, missä Uusi Testamentti kasattiin erittäin riitaisessa kirkolliskokouksessa, saneli kirjaan valittavien evankeliumien kohtalon uskonnollispoliittinen vallanhimo.

On muistettava, että evankeliuminluontoisia kirjoitelmia tunnettiin yli 40 erilaista, joista kovan nujakoinnin seurauksena jäi siis vain neljä jäljelle.

Napoleon-vainaa totesi aikanaan paljon sinua myöhemmin, mutta lähes pari sataa vuotta minua ennen, että "kansaa, jolla ei ole uskontoa, ei voi hallita. Siksi uskonto on sille vietävä". Et tietenkään voi tietää, että Napoleon oli suuri sotapäällikkö, joka sai ranskalaiset innostumaan toisten ihmisten tappamisesta.

Ilmeisesti kirkonmiehet ovat aina käsittäneen sotimisen ja tappamisen olevan "jalointa urheilua", kuten asia Natsi-Saksassa kauniisti ilmaistiin. Siksi he varmistivat sen, että sinun suuhusi jäi lausumia, jotka takasivat jumalan siunauksen vääräuskoisten, pakanoiden ja muiden ihmisraunioitten listimisessä. Näytelmä tarvitsi päähenkilön, sinut Jeesus Nasaretilainen.

Lopetellessani tätä kirjettä alan tuntea jonkinlaista myötätuntoa sinua kohtaan. Jouduin tässä ajattelemaan paljon näitä asioita ja minusta tuntuu, että sinua on narutettu. Ja samalla kun sinua narutettiin, narutettiin myös ihmiskunnan syviä rivejä.

Yritä nyt vastata tähän kirjeeseen, jos suinkin pystyt. Luulisin, että moni asia selviäisi, jos avaisin sanaisen arkkusi!

Ja kaverit käski sanoa terveisiä!

Timo I. Vasama

(Kirje oli esillä Karkkilan vapaa-ajattelijoiden 60-vuotisjuhlanäyttelyssä Karkkilan kirjastossa maaliskuussa.)

VAPAA AJATTELUA 2/2008

Uskonto on kovassa kurssissa – siitäkin voi syrjäytyä

Joitain kymmeniä vuosia sitten yleinen huolenaihe kristillisissä piireissä oli maallistuminen. Erityisesti pelättiin teknistä kehitystä, telkkaria, tietokonetta, vääränlaista musiikkia ja sitä, että rautaesiripun takaa idässä alkaisivat uskovaisten vainot. Maallistumista ei pelätyssä mielessä tapahtunut.

Tällä, kuten monella muillakin alueilla oli niin, että vaikka tiesimme epävarmuuden, meillä ei ollut varmempaa silmin nähtävää totuutta kuin otaksumamme ajan merkit, jotka tulkittiin miten tulkittiin. Oli erilaisia tuhon profetioita Suomen ja kotikaupunkini Lappeenrannankin kohtalosta; öljy ja Lähi-idän kriisi oli varma merkki lähestyvistä Harmagedonin taistelusta. Mutta yksi toisensa jälkeen nämä Uukuniemen unissasaarnaajan sekä muiden ennusteet osoittautuivat täydellisiksi harhoiksi. Kukaan ei joutunut vastuuseen.

Itselläni ei varhaisnuorena ollut lupaa eikä rohkeutta maallistumiskeskusteluun osallistua. Seurasin tilannetta tarkasti ja painoin mieleen ne uskonnollisten ryhmien hartaustavat, jotka näin sisältä käsin. Olin kaikkiruokainen ja harhailin tuolla täällä. Niistä hieman kirjoitukseni aluksi.

Se luterilainen kirkkokunta, johon itse kuuluin tai johon automaattisesti vanhempien mukana kuuluin, ammensi samasta lähteestä kuin noin sanottu vapaa suuntaus, eikä oppieroja kastekysymystä lukuun ottamatta ollut. Mutta se olikin sitä suurempi kysymys. Pyhää kirjaa tulkittiin, mutta tulkinnat olivat erilaiset.

Luterilaisille irvailtiin jo ammoin tyhjennettyä myytiä, että he kastavat pikkulapsensa siksi, että pelkäävät kastamattomana kuolleen pienokaisen päätyvän taivaan portin ulkopuolelle.

Vapaan suunnan silmiinpistävä piirre puolestaan oli rukoilemistapa: piti hokea lyhyessä ajassa nopeasti kitosh, kitosh ylistystä, ikään kuin yläkerta ei vähemmällä olisi kuullut.

Kansankirkon "koti, uskonto, isänmaa" oli opettanut, että yhteiskunnallinen osallistuminen oli aktiivista vuodesta toiseen, kun taas helluntaikirkon piirissä niin ei vielä silloin ollut. Siellä ei käyty äänestämässä, ei arvostettu tieteitä, hyvä jos sanomailehti tuli. Kirjallinen tarjonta tuli omasta *Ristin voitto* -painosta ja *Vie Sanoma* -lehdestä.

Helluntailaisperheen sisäinen atmosfääri oli luterilaista iloisempaa ja musiikki synkkiin virsiin nähdessä valssimaisen kevyttä.

Yhtä kuitenkin kaikki. Nyt ollaan poliittisia vai-

kuttajia kaikkialla, kaikissa kirkkokunnissa, helluntailaisuuden ollessa tätä nykyä kristinuskon nopeimmin leviävä suunta.

Uskonto on kovassa nosteessa. Sen vaalimiseen käytetään mitä uusimpia menetelmiä, itse asiassa juuri niitä, joiden pelättiin olevan itsestä paholaisesta lähtöisin.

Taivaskanava tarjoaa viihdeuskoa, raamatunopetusta ja väkevää palopuhetta; usein on menossa jenkkiytyinen speaktaakkeli, jossa puhuja huutaen ja elehtien keikkuu sätkynuken lailla. You Tubesta näkee, ja voiko koomisempaa näkyä olla, kun heviraggari pauhaa jumalan kunniaksi. IRC-galleriasta löytää tuhansia hengenheimolaisia. Julkkiksen saaminen omaan seurakuntaan on tapahtuma, mikä vetää kirkot täyteen: pitäähän siinä jotain perää olla kun tuokin renttu kääntyi uskoon.

Amerikkalaisvaikutus on ilmeinen. Hiljan ilmestyneessä *Kanava* -lehdessä 2007/8 kerrotaan miten televisiohaastattelija kehotti aikoinaan kutakin USA:n presidenttiehdokasta nimeämään itselleen keskeisimmän filosofin ja vastaukseksi senaattori **Steve Forbes** ilmoitti **John Locken** kun taas nykyinen presidentti ilmoitti Kristuksen, joka... "muutti sydämen".

Pohjalla hoiperrellut kapakkanotkuja kääntyi uskoon saarnaajaguru **Billy Grahamin** avulla. Ja eikö jo kohta tie noussut tähtiin isän viitoittamaa tietä seurailleen.

Ajan tapaan kuuluu hehkuttaa kääntymystä, joka ei tuo mitään muutosta käyttäytymiseen. Nyt suuntana on vakaumus, joka seuraa yhteiskunnassa muutoinkin jyräävää kovaa markkinaliberalismia. Tällainen päätelmä saattaa tuntua oudolta, eikä totuus korvia hivele. Mutta kun yhdistää räikeän oman edun tavoittelun ja hillittömän uskontobuumin on johtopäätös selvä. Kaikenlainen pärjääminen on näille hyvin koulutetuille ja hyväpalkkaisille uskoille suora seuraus vain heille lankeavasta siunauksesta. Ennen niin hyväksi koettu laaja tasa-arvontavoite ja humanismi ovat kartettavia suuntauksia. Kolmannen sektorin kautta harjoitetaan kyllä hyväntekeväisyyttä, joka suhteessa on kuitenkin roposten heittoa, lähinnä omaa onnistujan syndrooman hoitoa. Ei ihme, jos noin sanottu syrjäytyneet kokee superuskovaisten loisteessa itsensä myös uskonnollisesti syrjäytyneeksi.

Markus Malmi
Lappeenranta

Uuden aikakauden utopistinen yhteiskunta

Uuden aikakauden yhteiskunta perustuu käyttöi-
keudelliseen oikeuteen, jossa omistusoikeudellis-
ta oikeutta ei tunneta. Tämä tarkoittaa, että yhteis-
kunnan toiminnallinen perusta muotoutuu palvele-
vasta työstä, jossa yksilöt ja yhteisöjen palvelutyö
tehdään ainoastaan kokonaisedun hyväksi. Palve-
lutoiminnalla tuotetut hyödykkeet varastoidaan ja
jaetaan maksutta kullekin tarpeensa mukaan.

Missään tuotanto- tai jakelutoiminnoissa ei käy-
tetä rahaa maksuvälineenä, koska palveluun pe-
rustuvassa yhteiskuntajärjestelmässä sitä ei enää
esiinny ollenkaan. Tosin siirtymävaiheen aikana
voidaan sallia pisteytykseen perustuva järjestelmä
palveluja ja hyödykkeitä hankittaessa.

Tämä tarkoittaa esimerkiksi: Kansalainen, Matti
tekee tuotannollista palvelutyötä, opiskelee, tai
harjoittaa ammatillisia, henkisiä, taiteellisia ja tie-
teellisiä kykyjään, myös oleilevaa vapaa-aikaa viet-
täessään, tulee hän saamaan henkilökohtaiselle
pistekortille pisteitä, joilla hän voi hankkia
palveluja, tai tarvitsemiaan hyödykkeitä.

Pistekortti on yhdenntetty yksilön henki-
lökohtaiseen dna:han, joten sitä ei voi ku-
kaan toinen käyttää, eikä sen etua voi toi-
selle siirtää. Tällä yksinkertaisella toiminnal-
la voidaan ihmisten yhteisöstä poistaa ah-
neus, riisto, sorto ja muut elämäämme hait-
taavat tekijät.

Palvelevan yhteiskunnan kehittyessä
pyyteetöntä rakkautta ilmentäväksi yhteis-
kunnaksi, ei pisteytykseen perustuvaa han-
kintatoimintaa enää tarvita. Palveluun pe-
rustuva yhteiskunta kehittyi tehokkaasti yks-
silöitten ja yhteisöjen tekemästä palvelusuo-
ritteista ja yhteisistä tavoitteista, jotka on kat-
sottu kaikkien hyvinvoinnin nimissä tarpeel-
liseksi toteuttaa. Kukin yksilö tekee niitä pal-
velutoimia, jotka ovat hänelle ominaisia ja
jotka tyydyttävät parhaiten hänen intohimo-
jaan.

Elämme nyt parhaillaan suurta aikakau-
den vaihdosta, jossa koemme nykyisen ai-
kakauden energioitten loppuvan, joka tar-
koittaa vanhojen järjestelmiemme romah-
dusta. Tämä haastaa todellakin ihmisen
vastuuseen planeetastamme, sen vesistä,
maasta, ilmasta, metsistä, eläimistä ja kai-
kesta mitä siinä on, mukaan lukien myös
lähimmäisemme.

Monet henkisesti tiedostavat yksilöt, ovat

tietoisia muutoksen olemuksesta ja ovat jo rakenta-
massa perustaa uuden yhteiskuntamuodon luomi-
seksi. He ohjautuvat niihin tehtäviin, joihin ovat si-
säisesti virittäytyneitä. Luomakunnan suuret muu-
tosvoimat ovat kaikkien niiden tukena, jotka uuden
olemusta luovat. Mukaan lukien myös Pohjolasta
tulevan valon, aktivoitunut tietoisuuden kenttä, jon-
ka monet herkät yksilöt ovat jo tunnistaneeet.

Olisiko sattuma, ajassamme ilmentyneet monet
muutokset, ilmaston muuttuminen, tehtaitten alas-
ajot, pörssien romahdukset ja monet muut vastaa-
vat tekijät. Kukin tulee löytämään omassa itsessään
ja ympäristöstään ne työkalut ja toimintafoorumit,
joiden avulla yhteinen hyvä tulee todennetuksi. Yk-
silön työ ja toiminta on kaiken perusta, joka laaje-
nee ykseydeksi aina rajattomuuteen asti.

Mikko Taskinen
Kotka

Vapaa-ajattelijat automessuilla

Vammalalainen yrittäjä ja taiteilija **Markku Rudanko** oli pääsiäisenä Helsingin Messukeskuksessa myymässä puutöitään ja jakamassa Vapaa-ajattelijain liiton materiaalia nelipäiväisessä American Car Show-tapahtumassa.

Rudanko on järjestöme jäsen ja vakaumuksellinen yksisilmäisyyden vastustaja. Hän sanoo että rationaaliseen maailmankatsomukseen vapaa-ajattelussa kuuluu myös omien irratiinaalisten puolten tunnustaminen.

– **Arthur Janovin** psykotiinanalyttisessä ajattelussa pidetään keskeisinä neljää tunnetta: kaipuu, pelko, viha ja ilo. Ne liittyvät siihen kuinka muut ihmiset täyttävät meidän toiveitamme. Kaipaamme heiltä sitä tai tätä; pelkäämme ettemme saa, vihaamme jos emme ja olemme iloisia saatuamme. Sisäisesä puheessa ja itsereflektiiossa ihminen tulee aikuiseksi tarkastellessaan näitä toiveitaan, Rudanko pohdiskeli.

Rudanko aikookin tässä mielessä perustaa ys-

Kuva: Erkki Haapaniemi

tävineen Saastamalan Vapaasahureiden yhdistyksen. Jäsenvaatimuksena on kiekon sahaaminen tukin päästä – saa käyttää pokasahaa tai moottorisahaa maun mukaan.

Yhdistys ajaa kaikkia poliittisia ja aatteellisia suuntia fasismista kommunismiin. Minne se niitä ajaa, ei ole vielä aivan selvä. Samalla se vastustaa niitä kaikkia. Yhdistys ei anone Vapaa-ajattelijain liiton jäsenyyttä.

Erkki Haapaniemi

Yleisötilaisuus Oulussa

Jumalan (epä)todennäköisyys – todennäköisyyslaskentaa yliluonnollisille uskomuksille

Oulun Vapaa-ajattelijat järjestää lauantaina 10. toukokuuta kello 12.00 – 14.00 yleisötilaisuuden, jonka aiheena on yliluonnollisten ilmiöiden olemassaolo todennäköisyyslaskennan näkökulmasta.

Aiheesta alustaa Vapaa-ajattelijain liiton puheenjohtaja Robert Brotherus.

Tilaisuus pidetään Kulttuurikeskus Valveessa (Kokoushuone, 3. kerros, käynti Ojakadulta).

Tilaisuuteen vapaa pääsy
Tervetuloa
Oulun Vapaa-ajattelijat

Vapaa-ajattelijain liitto ry - Fritänkarnas förbund rf

Puheenjohtaja

Robert Brotherus
(045) 114 5602
robert@iki.fi

Varapuheenjohtaja

Eino Huotari
(044) 081 6543
eino.huotari@kolumbus.fi

Pääsihteeri

Jori Mäntysalo
03-261 8608
jori.mantysalo@uta.fi

Tiedottaja

Petri Karisma
(040) 748 9532
petri.karisma@orvokki.net

Toiminnanjohtaja

Paula Vasama
0440 715 601
paula.vasama@vapaa-ajattelijat.fi

Toimisto

Neljäs linja 1, 00530 HELSINKI
puhelin: 0440 715 601
faksi: (09) 715 602
val@vapaa-ajattelijat.fi
Toimisto on avoinna klo 11.00-15.00

Kotisivu

<http://www.vapaa-ajattelijat.fi>

Pankkiyhteys

Sampo 800014-85180
(Lahjoitus- ja testamenttitili sama)

Jäsenyhdistykset

Forssan Vapaa-ajattelijat ry

Juha Toivonen
Tölonkaari 4 A 8, 30420 FORSSA
puhelin: (044) 592 0210
fovap@hotmail.com
Tilinro: 432720-242580

Helsingin Vapaa-ajattelijat ry

Neljäs linja 1, 00530 HELSINKI
puhelin: 040 704 7258
helsinki@vapaa-ajattelijat.fi
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/helsinki>

Helsingin yliopiston vapaa-ajattelijayhdistys Prometheus ry

Janne Vainio
Vedenottamontie 12 E 38
00980 HELSINKI
puhelin: 050 365 6808
qsj04@yahoo.com
Tilinro: 101135-305130

Joensuun seudun Vapaa-ajattelijat ry

Ari Sulopuisto
Karhantie 27, 80230 JOENSUU
email: ari.sulopuisto@pp.inet.fi
Tilinro: 478530-220795

Keski-Uudenmaan vapaa-ajattelijat ry

Veikko Laine
Kartanontie 39, 04400 JÄRVENPÄÄ
puhelin: (09) 287 236
v.laine.kiuru@kolumbus.fi
Tilinro: 157860-5428

Kainuun Vapaa-ajattelijat ry

Aki Räisänen
Sudenpolku 11 B 24
87350 KAJAANI
puhelin: (08) 637 280
aki.k.raisanen@kolumbus.fi
<http://www.kolumbus.fi/aki.k.raisanen>
Tilinro: 800017-01763139

Karkkilan Vapaa-ajattelijat ry

Ulla Kindstedt
Korvenkatu 8, 03600 KARKKILA
puhelin: (09) 225 5930
karkkila@vapaa-ajattelijat.fi
Kemin Vapaa-ajattelijat ry
Pertti Periniva
Leppälinnuntie 5, 94700 KEMI
puhelin: (016) 232 585
<http://kemi.vapaa-ajattelijat.fi>
Tilinro: 800018-810070

Keski-Suomen Vapaa-ajattelijat ry

ks@vapaa-ajattelijat.fi
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/ks>
Kotkan Vapaa-ajattelijat ry
Karjalantie 2-4, 48600 KOTKA
puhelin: (05) 2186047,
(040) 585 6066

vapaa.ajattelijat@kymp.net

Lahden Vapaa-ajattelijat ry

Saimaankatu 3-5 B34, 15140 LAHTI
puhelin: (03) 782 7408

Lappeenrannan ja ympäristön Vapaa-ajattelijat ry

Olavi Korhonen
Korkearannantie 3 F
54530 LUUMÄKI
olavi.korhonen@pp.inet.fi
Tilinro: 410810-2135498

Länsi-Uudenmaan ateistit ry

Tilinro: 800021-5478381

Luoteis-Lapin Vapaa-ajattelijat ry

Reijo Raappana
Raappanantie 7
95830 VAATTOJÄRVI
puhelin: (016) 547 702
Tilinro: 131930-101491

Nokian Vapaa-ajattelijat ry

Sirkka Salonen

Hoppulankatu 5, 37120 NOKIA

nokiam@vapaa-ajattelijat.fi

<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/nokia>**Oulun seudun Vapaa-ajattelijat ry**

Jouko Saksio

Jalohaukantie 1 E 41, 90250 OULU

puhelin: (040) 536 0345

jsaksio@netti.fi

<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/oulu>

Tilinro: 800014-70106015

Pohjois-Kymen Vapaa-ajattelijat ry

Heljä Pekkalin

Kuntalantie 5 A 7

45700 KUUSANKOSKI

puhelin: (040) 704 4638

helja.pekkalin@pp.inet.fi

<http://pohjois-kymi.vapaa-ajattelijat.fi/>

Tilinro: 108330-8831

Pohjois-Savon Vapaa-ajattelijat ry

Anssi Kontkanen

Puijonkatu 37 B 60, 70100 KUOPIO

puhelin: (0500) 629 365

pohjois-savo@vapaa-ajattelijat.fi

<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/pohjois-savo>**Porvoon seudun Vapaa-ajattelijat ry**

Leena Linnovaara

puhelin: (019) 544 110

Tilinro: 112450-479830

Raision Vapaa-ajattelijat ry

Kari Hanka

Nallinkatu 3 B 13, 21230 RAISIO

puhelin: 050 56180113

khanka@dnainternet.net

Tilinro: 430921-297460

Satakunnan Vapaa-ajattelijat ry

Erja Sallinen

Siimeksentie 34

26740 VASARAINEN

puhelin: (0400) 255 074

satakunta@vapaa-ajattelijat.fi

<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/satakunta>

Tilinro: 126930-624815

Seinäjoen Vapaa-ajattelijat ry

Juhani Mäkelä

Soukanjoentie 41

60200 SEINÄJOKI

(040) 7748 312

juhani.makela@nic.fi

Tilinro: 129230-101328

Tampereen Vapaa-ajattelijat ry

Yliopistonkatu 58 B

33100 TAMPERE

puhelin: 045 1303837

yhdistys@tamper.vapaa-ajattelijat.fi

<http://www.tampere.vapaa-ajattelijat.fi>**Turun Vapaa-ajattelijat ry**

Tauno Lehtonen

Vesitormentie 4 C 14, 21530 PAIMIO

puhelin: (050) 3250 891

<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/turku/>**Vaasan Vapaa-ajattelijat ry**

Pentti Suksi

Kirkkopuistikko 6 C 1

65100 VAASA

pentti.suksi@netikka.fi

Vapaa-ajattelijain liiton Vuoksenlaakson yhdistys ry

Hannes Koivumäki

Ensontie 47 A 4, 55610 IMATRA

puhelin: 050 555 7793

Varkauden Vapaa-ajattelijat ry

Taisto Kaukonen

Toritorppa, Petroskoinkatu 28

78200 VARKAUS

puhelin: (017) 552 7277

Vapaa Ajattelija

64. vuosikerta

Painos 2000 kpl

Painopaikka

Uusimaa Oy

Julkaisija

Vapaa-ajattelijain liitto ry

Fritänkarnas förbund rf

Päätoimittaja

Robert Brotherus

Toimitussihteeri

Marketta Ollikainen

Toimitus ja taitto

LavengriPress

Neljäs linja 17-19 A 26

00530 Helsinki

puh: (09) 726 1972

marketta.ollikainen@kolumbus.fi

Tilaukset ja**osoitteenmuutokset**

Vapaa-ajattelijain liitto/Toimisto

Neljäs linja 1

00530 Helsinki

puh: 0440 715 601

fax: (09) 715 602

val@vapaa-ajattelijat.fi

Ilmoitushinnat

koko sivu 235 e

puoli sivua 135 e

1/8 sivua 50 e

Tilaushinta

25 e/vuosi

kuusi numeroa vuodessa

ISSN 0355-8703

Seuraava lehti:

*Touko-kesäkuun 2008 vaihteessa
Lehteen tulevan aineiston toivotaan
olevan perillä toimituksessa
perjantaina 2. toukokuuta 2008
mennessä.*

*Vapaa Ajattelija on Kulttuuri-,
mielipide- ja tiedelehtien liitto
Kultti ry:n jäsen*

*Kirjoitukset eivät välttämättä
edusta lehden toimituksen ja
julkaisijan näkemystä.*

.AT03

Vapaa-ajattelijain liitto
Neljäs linja 1, 00530 Helsinki

Sinivuokko kukkii

Kuva ja teksti: Jouko Varonen

Sinivuokko – kevään merkki
Myrkyllinen mutta ihana sinivuokko
Sinivuokkoa esiintyy Vaasa – Joensuu akselilla asti

Lähetätkää minulle lisätietoja

Tilaan Vapaa Ajattelija -lehden

Haluan liittyä jäseneksi

Valitse jäsenyhdistys edelliseltä sivulta

NIMI _____

OSOITE _____

POSTITOIMIPAikka _____

KIRJE-
POSTI-
MERKKI

Vapaa-ajattelijain liitto ry
Neljäs linja 1
00530 HELSINKI